



سری جدید
دوزبانه (فارسی-انگلیسی)
شماره‌ی یکم

آگاهانه Āgāhane

Scientific Newsletter of Linguistics Society of Iran
New Series, Issue one
(Persian-English)

خبرنامه
انجمن
زبان
شناسی
ایران



هیات تحریریه:

آرژینا افراشی، گلرخ سعیدنیا
فرهاد ساسانی، حوریه احدی

شورای نویسندگان به ترتیب الفبا:

زهرا تیموری، ندا حقیقی صابر، نگار
داوری اردکانی، محمد راسخ‌مهند، بهمن
زندى، فرهاد ساسانی، کورش صفوی،
مهناز طالبی، راضیه کاشفی خویشان

دبیر این شماره: فرهاد ساسانی

طراحی و صفحه‌بندی: هلیا عباسی

Table of Contents

Introduction to Persian GCSE and A-Level Exams in the UK (27)
Common Tools in Natural Language Processing and Computational Linguistics (28)
Lameta Language Software (29)
A Standard for a «Standard Language» (30)
The Difference Between Coordinate and Subordinate Clauses (32)
Terminological Proposal: Sarvāzhe, Pārvāzhe, Pārnevis, Pajvāzhe (33)
Sistani Dialect (34)
The Language of Cheshin Laki (35)
Interview with Bub Rüdiger (36)
The Fourth North American Conference on Iranian Linguistics (38)
The Fourth Functional Linguistics Conference (39)
A Book Review: The Historical Trajectory of Social Transformations in the Persian Language (41)
A Book Review: Historical Linguistics (42)
A Book Review: The National Media's Language Program for Strengthening Persian and Preserving and Cultivating Local Languages (44)
A Brief Look at the Book of the Interaction Engine (46)

فهرست مطالب

آشنایی با آزمون‌های فارسی GCSE و A-Level در انگلستان (۵)
ابزارهای کاربرد در پردازش زبان طبیعی و زبان‌شناسی رایانشی (۶)
نرم‌افزارِ زبانی لَمِتا (۷)
معیاری برای «زبانِ معیار» (۸)
تفاوت بند همپایه و بند قیدی (۱۰)
اصطلاح‌شناختی: سرواژه، پارواژه، پرنویسه، پژواژه (۱۱)
زبان سیستانی (۱۲)
زبان لکی چشین (۱۳)
گفت‌وگو با بوب رودیگر (۱۴)
چهارمین همایش زبان‌شناسی ایرانی در آمریکای شمالی (۱۵)
چهارمین همایش زبان‌شناسی نقش‌گرا (۱۶)
معرفی کتاب سیر تاریخی تحولات اجتماعی زبان فارسی (۱۸)
معرفی کتاب زبانشناسی تاریخی (۱۹)
معرفی کتاب برنامه‌ی زبانی رسانه‌ی ملی برای تقویت زبان فارسی و حفظ و پرورش زبان‌های محلی (۲۱)
نگاهی کوتاه به کتاب موتور تعامل (۲۳)



به نام خداوند لوح و قلم خدایی که داننده‌ی رازهاست

حقیقت‌نگار وجود و عدم نخستین سرآغاز آغازهاست

Newsletters, bulletins, and journals of scientific societies and institutions, alongside peer-reviewed academic journals, hold significant value. They typically feature shorter and more accessible content, and their preparation, acceptance, or preparation processes are much faster than that of peer-reviewed publications. These formats also reflect scientific events, technological innovations, and fresh, cutting-edge perspectives through notes, short articles, or letters.

The publication of such newsletters in of Linguistics Society of Iran has previously occurred twice: once under the guidance of the ever-remembered Professor Kourosh Safavi, in collaboration with Dr. Golrokh Saeednia and other colleagues; and again through the efforts of Dr. Hourieh Ahadi. This time, with the dedication and cooperation of previous contributors and a group of researchers, scholars, and writers from inside and outside Iran, a new version of this newsletter is being published both in Persian and English under the name of Āgāhe.

We hope it will serve as a platform for disseminating scientific news in the field of linguistics and related disciplines, and as a space for sharing brief and fresh scholarly insights and perspectives. Therefore, we extend a hand to all researchers, scholars, and writers in related fields to help enrich each section of Āgāhe.

August 2025

Editorial Board of Āgāhe

خبرنامه‌ها، بولتن‌ها و ژورنال‌های نهادها و انجمن‌های علمی، در کنار نشریه‌های علمی داوری‌دار، اهمیت بسزایی دارند زیرا مطالب کوتاه‌تر و آسان‌خوان‌اند و روند آماده‌سازی و پذیرش یا سفارششان بسیار سریع‌تر از نشریه‌های داوری‌دار است. همچنین بازتاب رخدادهای علمی، تازه‌های فناوری و دیدگاه‌های نوآورانه و داغ را در قالب یادداشت‌ها، مقاله‌های کوتاه یا نامه‌ها می‌توان مشاهده کرد.

انتشار این گونه خبرنامه، البته، در انجمن زبان‌شناسی ایران دو بار سابقه دارد: یک بار با هدایت استاد همیشه دریادماندنی، دکتر کورش صفوی با همکاری دکتر گلرخ سعیدنیا و دیگر دوستان، و بار دیگر با تلاش دکتر حوریه احدی. این بار با همت و همیاری دوستان پیشین و جمعی از پژوهشگران، اندیشمندان و نویسندگان داخل و خارج از ایران، شکل تازه‌ای از این خبرنامه به فارسی و انگلیسی با نام آگاه منتشر می‌شود.

امید است بستری باشد برای پراکنش خبرهای علمی در حوزه‌ی زبان و حوزه‌های مرتبط، و عرصه‌ای باشد برای بازتاب دیدگاه‌ها و سخنان علمی به شکلی کوتاه و تازه. از این رو، از همه‌ی پژوهشگران، اندیشمندان و نویسندگان حوزه‌های مرتبط برای کمک به پرورشیدن هر بخش از آگاه یاری می‌طلبیم.

مرداد ۱۴۰۴

شورای نویسندگان آگاه

بعدی درباره‌ی برگزاری مجازی مجمع سالیانه، حق عضویت و اصلاحات پیشنهادی اساسنامه تصمیم‌گیری شود.

در پایان، انتخابات هیأت‌مدیره‌ی جدید برای سه سال آینده و بازرس قانونی جدید برای سال مالی ۱۴۰۴ برگزار شد. نتایج انتخابات به شرح زیر اعلام شد

۱. دکتر مهرداد نغزگوی کهن
۲. دکتر آریتا افراشی
۳. دکتر فرهاد ساسانی
۴. دکتر ماندانا نوربخش
۵. دکتر عباسعلی آهنگر
۶. دکتر محمدامین ناصح
۷. دکتر سیامک صاحبی

به عنوان اعضای اصلی هیئت‌مدیره به مدت سه سال انتخاب شدند. ندا حقیقی صابر نیز به عنوان بازرس اصلی انجمن انتخاب شدند. همچنین دکتر گلرخ سعیدنیا و دکتر ساغر شریفی به عنوان عضو علی‌البدل و دکتر بیتا قوچانی به عنوان بازرس علی‌البدل برگزیده شدند.

مجمع عمومی عادی سالیانه‌ی انجمن زبان‌شناسی ایران در ساعت ۱۰ صبح روز شنبه دهم خرداد ۱۴۰۴ در تالار حافظ دانشکده‌ی ادبیات دانشگاه الزهرا با حضور اکثر اعضای انجمن و نماینده‌ی کمیسیون انجمن‌های علمی کشور تشکیل شد. در این نشست، پس از ارائه‌ی سخنرانی‌های کوتاه

• دکتر مصطفی عاصی با عنوان «انجمن زبان‌شناسی ایران: دیروز، امروز، فردا»

• دکتر احمد پاکچی، سفیر ایران در یونسکو، با عنوان «رسالت انجمن‌های علمی در جهان»

• سیاوش موسوی فرد، دبیر گروه زبان‌شناسی اتحادیه‌ی انجمن‌های زبان‌های خارجی و زبان‌شناسی ایران، با عنوان «از حرکت تا بازتعریف رسالت دانشجو: تبیین نقش انجمن‌های علمی در افق‌های نوین زبان‌شناسی»

گزارش هیأت‌مدیره و بازرس قانونی برای سال مالی ۱۴۰۳ ارائه شد. سپس، صورت‌های مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۴۰۳ بررسی و تصویب شد. مقرر شد در مجمع



آزفا

آشنایی با آزمون‌های فارسی GCSE و A_Level در انگلستان

راضیه کاشفی خویشان، ارزیاب ارشد فارسی در مؤسسه‌ی پیرسون^۱ انگلستان

کارنامه‌ی تحصیلی دانش‌آموز در رقابت برای پذیرش در دانشگاه‌های برتر بریتانیا شود.

۳. آیا این آزمون‌ها تنها برای ادامه‌ی تحصیل در زبان فارسی مفیدند؟

خیر. بسیاری از دانش‌آموزانی که در آزمون‌های فارسی شرکت می‌کنند لزوماً قصد ندارند در رشته‌ی زبان یا مطالعات خاورمیانه ادامه تحصیل دهند. اما نمره خوب در این درس‌های می‌تواند

- پروفایل آکادمیک را قوی‌تر نشان دهد،
- توانایی زبان و تحلیل فرهنگی را اثبات کند،
- باعث کسب امتیاز UCAS در سطح A-Level شود، و
- در پذیرش رشته‌هایی چون حقوق، روان‌شناسی، روابط بین‌الملل، پزشکی و ... نقش غیرمستقیم داشته باشد.

۴. نقش آموزگاران متخصص

همکاری با آموزگاران که با ساختار رسمی و دقیق این آزمون‌ها آشنا هستند، بویژه در مهارت‌های نوشتاری، ترجمه و آمادگی گفت‌وگو، تأثیر چشمگیری در موفقیت دانش‌آموزان دارد. استفاده از منابع معتبر Edexcel و تمرین هدفمند کلید کسب نمره‌ی بالا در این آزمون‌هاست.

۵. زمان ثبت‌نام و برگزاری

امتحانات GCSE و A-Level فارسی هر سال در فصل بهار (ماه می یا ژوئن) برگزار می‌شود. فرایند ثبت‌نام معمولاً از پاییز آغاز می‌شود.

۶. منابع رسمی:

- Edexcel – Persian GCSE & A-Level specifications
- UCAS – Tariff Points and University Admissions
- اطلاعات رسمی Sixth Form و دانشگاه‌های بریتانیا

در سال‌های اخیر، توجه به زبان فارسی در نظام آموزشی بریتانیا افزایش یافته است و دانش‌آموزان فارسی‌زبان این فرصت را دارند تا مهارت‌های زبانی خود را از طریق آزمون‌های رسمی و معتبر ارزیابی کنند. دو آزمون اصلی در این مسیر Persian GCSE و Persian A-Level است که مؤسسه‌ی پیرسون ادکسل^۲ (مرکز چندملیتی آموزش و آزمون بریتانیا) با نظارت افکوال^۳ (آداری تعیین صلاحیت‌ها و آزمون‌ها) برگزار می‌کند.

۱. Persian GCSE چیست؟

آزمون GCSE (گواهی عمومی آموزش راهنمایی / متوسطه)^۴ برای زبان فارسی معمولاً در پایان سال یازدهم (سن ۱۶ سالگی) برگزار می‌شود و شامل چهار بخش اصلی است: درک مطلب شنیداری، درک مطلب خواندنی، نگارش، مکالمه

این آزمون برای دانش‌آموزان ۱۴ تا ۱۶ ساله طراحی شده و یکی از گزینه‌های اختیاری در کنار سایر درس‌های این مقطع است. کسب نمره‌ی خوب در این آزمون فارسی می‌تواند به او در ورود به دوره‌ی ششم^۵، یا دو سال پیش‌دانشگاهی دوازدهم و سیزدهم در سیستم آموزشی بریتانیا، کمک کند، اگرچه نمره‌ی آن مستقیماً وارد سامانه‌ی «خدمات پذیرش دانشگاه‌ها و کالج‌ها»^۶ نمی‌شود. داشتن این مدرک همچنین پشته‌ای مناسب برای ادامه‌ی تحصیل در سطح الف^۷ است.

۲. Persian A-Level چه اهمیتی دارد؟

آزمون A-Level زبان فارسی مناسب دانش‌آموزان ۱۶ تا ۱۸ ساله در دوره‌ی ششم است و ساختاری پیشرفته‌تر دارد. این آزمون سه مهارت کلیدی را می‌سنجد: درک شنیداری، خواندن، نوشتن (شامل مقاله‌نویسی و ترجمه)

آزمون سطح الف،^۷ بر خلاف GCSE، مدرک سطح الف زبان فارسی برابر است با سطح ۳ صلاحیت^۸ در نظام آموزشی بریتانیا که معادل نخستین سال کارشناسی دانشگاه‌هاست. و دارای امتیاز در ترازبندی برای ورود به دانشگاه‌ها یا UCAS Tariff است. این امتیاز در پذیرش دانشگاه‌های بریتانیا نقش مستقیم دارد، حتی اگر رشته‌ی مورد نظر ارتباطی به زبان فارسی نداشته باشد. نمره‌ی خوب در آزمون Persian A-Level می‌تواند باعث تقویت

1. Pearson Institute for Higher Education
2. Pearson Edexcel
3. Ofqual: The Office of Qualifications and Examinations Regulation
4. General Certificate of Secondary Education
5. Sixth Form
6. UCAS: the Universities and Colleges Admissions Service
7. A-Level
8. Qualification

ابزارهای پرکاربرد در پردازش زبان طبیعی و زبان‌شناسی رایانشی

زهرا تیموری، دانشجوی دکتری دانشگاه الزهرا

و دقیق، برچسب‌گذاری اجزای کلام، تشخیص و تفکیک جمله‌ها از هم، مقایسه و یافتن شباهت‌های واژگانی، متنی و اسنادی، تحلیل وابستگی نحوی، طبقه‌بندی متن‌ها و مدیریت مدل‌های چندزبانه از جمله انگلیسی، آلمانی، فرانسوی و اسپانیایی اشاره کرد.

TreecTagger¹

«تری‌تگر» یک ابزار قدرتمند برای پردازش زبان طبیعی است که توسط دانشگاه اشتوتگارت ارائه شده است. این ابزار توانایی برچسب‌گذاری اجزای کلام، تبدیل واژه‌ها به شکل پایه و تشخیص گروه‌های نحوی ساده را در بیش از ۲۰ زبان از جمله انگلیسی، آلمانی، فرانسوی و اسپانیایی دارد. همچنین این ابزار قابلیت تطبیق با هر زبانی که واژگان پیکره برچسب‌گذاری شده در دسترس دارد را دارد.

Antconc²

«آنتکونک» ابزاری ساده برای جست‌وجو و مطابقت پیکره است که رایگان در سیستم‌عامل‌های ویندوز، لینوکس و مک در دسترس است. این ابزار کاربردهای متنوع و مهمی در تحلیل پیکره‌ها از جمله جست‌وجوی باهم‌آیی، بسامد واژگان و یافتن کلیدواژه‌ها دارد.

با پیشرفت فناوری، به تحلیل خودکار و دقیق زبان طبیعی نیز توجه شده است. پردازش زبان طبیعی شاخه‌ای از هوش مصنوعی و زبان‌شناسی رایانشی است که به تعامل میان زبان انسانی و ماشین می‌پردازد. در این حوزه، ابزارهای متعددی برای تحلیل واژگانی، نحوی، معنایی و کاربردی زبان توسعه یافته است که به بررسی علمی و ساختاریافته متن‌ها کمک می‌کند. از مهم‌ترین ابزارهای به کاررفته در این حوزه می‌توان به NLTK و spaCy اشاره کرد که در زبان برنامه‌نویسی پایتون توسعه یافته‌اند و قابلیت‌هایی چون توکن‌سازی، برچسب‌گذاری اجزای کلام، ریشه‌یابی، تشخیص نهادهای اسمی و تحلیل وابستگی نحوی را ارائه می‌دهند. ابزار TreeTagger نیز یکی از قدیمی‌ترین و قابل اعتمادترین ابزارها برای برچسب‌گذاری اجزای کلام است. در کنار این ابزارهای برنامه‌نویسی محور، نرم‌افزار AntConc یک ابزار گرافیکی و کاربرپسند برای تحلیل پیکره‌های زبانی است. هر یک از این ابزارها رویکرد خاص خود را در تحلیل زبان دارند و بر اساس نوع پروژه، زبان به کاررفته و هدف‌های، پژوهشگر می‌توان از آن‌ها به عنوان مکمل بهره گرفت.

NLTK (Natural language toolkit)³

«ابزار زبان طبیعی» یک کتابخانه پایتون برای پردازش زبان طبیعی است که کاربرد آموزشی و پژوهشی دارد. این کتابخانه قابلیت‌های متعددی از جمله توکن‌سازی، برچسب‌گذاری اجزای کلام، پارس نحو، آزمون‌های معناشناسی، گفتمان کاوی، ریشه‌یابی، مدیریت پیکره‌ی زبانی و ساخت مدل‌های زبان ساده را دارد. این کتابخانه همچنین با دسترسی به بیش از ۵۰ پیکره، ابزارها و منابع متعددی برای تحلیل و پردازش زبان انسانی در اختیار پژوهشگران، دانشجویان، برنامه‌نویسان و زبان‌شناسان قرار می‌دهد.

spaCy⁴

«اسپسی» یک کتابخانه پایتون متن‌باز رایگان برای پردازش زبان طبیعی است. این ابزار سریع و قدرتمند کاربرد صنعتی و حرفه‌ای دارد. این کتابخانه توانایی پردازش و درک متن‌های بسیار طولانی را دارد و از آن برای استخراج اطلاعات، درک زبان طبیعی و پیش‌پردازش متن برای یادگیری عمیق استفاده می‌شود. از قابلیت‌های آن می‌توان به توکن‌سازی سریع

1. www.cis.uni-muenchen.de/~schmid/tools/TreeTagger

2. www.laurenceanthony.net/software/antconc

3. www.nltk.org

4. www.Spacy.io



نرم‌افزار زبانی لم‌تا

مهناز طالبی، دانشگاه کارلتون، کانادا

هولتن^۴ از موسسه‌ی ملی استانداردها و فناوری^۵ اشاره کرد که نقش محوری در طراحی و پیاده‌سازی نرم‌افزار ایفا کرده است. گری هولتن^۶ از دانشگاه هاوایی، نیک تایرگر^۷ از دانشگاه ملبورن و کنسرسیوم پارادیسک^۸ و ماندانا سیف‌الدینی‌پور، مدیر سابق برنامه‌ی مستندسازی زبان‌های در خطر در آلمان^۹، دیگر افرادی هستند که در طراحی این ابزار نقش داشته‌اند.

یکی از هدف‌های مهم در طراحی لم‌تا این بوده که پژوهشگر حتی بدون آشنایی عمیق با مسائل فنی و فناوری اطلاعات، بتواند به آسانی داده‌های میدانی خود را ثبت و مدیریت کند. رابط کاربری آن ساده و دیداری است و یادگیری‌اش ساده است. هر پروژه در آن خودکار به چند بخش اصلی تقسیم می‌شود: افراد^{۱۰}، جلسه‌ها^{۱۱}، زبان^{۱۲} و منابع^{۱۳}. این تقسیم‌بندی به پژوهشگر کمک می‌کند تا داده‌های پیچیده و متنوع را به شیوه‌ای منظم مدیریت کرده و از سردرگمی در پروژه‌های بزرگ جلوگیری کند. هنگام نیاز، پژوهشگر می‌تواند با چند کلیک پروژه‌ی خود را به صورت یک بسته‌ی بایگانی‌شده با فراداده‌های استاندارد استخراج کرده و در بایگانی، یا در اختیار همکاران یا اعضای جامعه‌ی زبانی قرار دهد.^{۱۴}

نرم‌افزار زبانی لم‌تا^۲ یکی از ابزارهای نوین در حوزه‌ی ثبت و ضبط زبان‌ها است. این نرم‌افزار رایگان و متن‌باز ویژه‌ی پژوهشگرانی طراحی شده که در زمینه‌ی ثبت، سازمان‌دهی و بایگانی داده‌های زبانی، بویژه زبان‌های در معرض خطر، فعالیت می‌کنند. لم‌تا پاسخی عملی به نیازهای مستندسازان زبان است که در شرایط میدانی کار می‌کنند و باید حجم چشمگیری از اطلاعات درباره‌ی گویشوران، جلسه‌های ضبط، و فایل‌های صوتی و تصویری را دقیق و بایگانی‌پذیر ثبت و مدیریت کنند. کاربرد اصلی این نرم‌افزار در مدیریت فراداده^۳ است. به بیان ساده، این نرم‌افزار به پژوهشگر اجازه می‌دهد که اطلاعاتی درباره‌ی چه کسی، چه چیزی، در چه زمانی، و در کجا را برای هر بخش از پروژه‌ی مستندسازی ثبت کند. بر خلاف برخی نرم‌افزارهای تخصصی دیگر در زبان‌شناسی که بر تحلیل داده تمرکز دارند، لم‌تا تنها به سازمان‌دهی و توصیف داده‌ها می‌پردازد، یعنی به پژوهشگر کمک می‌کند تا برای هر گویشور، جلسه‌ی ضبط، زبان مورد استفاده و منبع صوتی یا متنی، فرم‌های استاندارد و جست‌وجوپذیر بسازد. برای نمونه، پژوهشگر می‌تواند اطلاعات مربوط به یک جلسه‌ی ضبط را که شامل مکان، تاریخ، شرکت‌کنندگان و زبان گفت‌وگو است، در محیط این نرم‌افزار وارد کرده و فایل صوتی یا تصویری مربوط را بارگذاری کند.

یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های لم‌تا، قابلیت کار آفلاین آن است. این ابزار به گونه‌ای طراحی شده که بتوان در محیط‌های میدانی بدون دسترسی به اینترنت نیز از آن استفاده کرد. همچنین، این نرم‌افزار روی سیستم‌عامل‌های گوناگون از جمله ویندوز، مک و لینوکس نصب می‌شود. خروجی‌های لم‌تا با استانداردهای بین‌المللی بایگانی زبان، از جمله فرمت IMDI سازگار است. این بدان معناست که پژوهشگر می‌تواند پس از پایان پروژه یا حتی همزمان با انجام کار میدانی، داده‌های خود را به گونه‌ای ساختاریافته و آماده برای انتشار و بایگانی در سامانه‌های بین‌المللی تهیه کند.

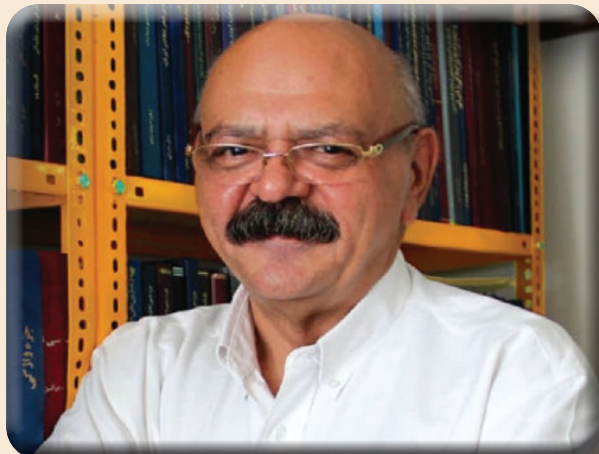
توسعه‌ی لم‌تا نتیجه‌ی همکاری میان شماری از پژوهشگران و نهادهای معتبر بین‌المللی در حوزه‌ی زبان‌شناسی مستند است. از میان افراد کلیدی در توسعه‌ی این نرم‌افزار می‌توان به جان

1. Carleton University
2. Language Metadata Tool
3. metadata
4. John Holton
5. National Institute of Standards and Technology (NIST)
6. Gary Holton
7. Nick Thieberger
8. PARADISEC
9. Endangered Languages Development Programme (ELDP)
10. people
11. sessions
12. languages
13. resources
14. GitHub - onset/lameta: The Metadata Editor for Transparent Archiving of language document materials

معیاری برای «زبان معیار»

کوروش صفوی

با سپاس از گلرخ سعیدنیا برای گزینش این یادداشت



زبان فارسی سخن می‌گویند ولی وقتی به فارسی آن‌ها دقت می‌کنیم، تفاوت‌های بارزی را در زبان بومی آن‌ها می‌بینیم. این تفاوت‌ها می‌تواند «آوایی» باشند. مثلاً وقتی به نوع تلفظ واژه‌ها و جمله‌ها در صحبت کردن یک اصفهانی توجه می‌کنیم، می‌بینیم که به لحاظ آوایی تفاوت‌هایی با گونه‌ی فارسی تهرانی دارند. این تفاوت‌ها می‌تواند «واژگانی» باشد. برای مثال، شیرازی‌های قدیمی آنچه را در تهران «سیب‌زمینی» می‌گویند «آلو» می‌نامند. برای یک شیرازی، همه‌ی میدان‌ها «فلکه»‌اند؛ در حالی که در تهران، فقط میدان‌هایی که شماره‌بندی شده‌اند «فلکه» نامیده می‌شوند. بنابراین، ما در تهران، «میدان فردوسی»، «میدان انقلاب» و «میدان آزادی» داریم، و «فلکه‌ی اول صادقیه»، «فلکه‌ی دوم صادقیه»، «فلکه‌ی سوم تهرانپارس» و غیره برای کاربرد واژه‌ی «فلکه» در فارسی تهرانی‌اند. وقتی در شیراز از کسی بپرسیم «برادرت کجاست؟»، او به ما جواب خواهد داد: «رفته سر فلکه». اگر به گونه‌ی تهرانی سخن بگوییم، به نظرمان می‌رسد که برادر آن شیرازی به سراغ فلکه‌ی آب رفته تا آن را ببندد زیرا احتمالاً لوله‌آب‌ترکیده است. یک کرمانی «خرپزه» را «خیار» می‌نامد و یک مشهدی در کنار واژه‌ی «کوچه»، واژه‌ی «میلان» را هم به کار می‌برد. این تفاوت‌ها به گونه‌های جغرافیایی زبان فارسی مربوط‌اند. معمولاً در زبان

هر روزنامه یا مجله‌ای را که ورق بزنیم، دست‌کم یک بار با اصطلاح «زبان معیار فارسی» یا «زبان معیار» روبه‌رو می‌شویم. در هر چند برنامه‌ای که از رادیو بشنویم، یا در تلویزیون ببینیم، چندین مرتبه به همین اصطلاح‌ها بر می‌خوریم. ولی واقعاً «زبان معیار» چیست؟ وقتی می‌گوییم در رادیو و تلویزیون یا در کتاب‌های درسی از «زبان معیار» استفاده می‌شود، منظورمان کدام زبان است؟

آنچه در این نوشته می‌آید نظر یکی از زبان‌شناسان ایرانی درباره‌ی این اصطلاح است. هر زبانی به لحاظ نظری دارای بی‌نهایت گونه‌ی کاربردی است. زبان‌شناسان این گونه‌ها را به انواع مختلفی تقسیم می‌کنند و برای هر کدام ویژگی‌هایی قائل می‌شوند. گونه‌های «زمانی»، گونه‌های «جغرافیایی»، گونه‌های «شغلی»، گونه‌های «تحصیلی»، گونه‌های «طبقه‌ای»، گونه‌های «جنسی» و گونه‌های «سنی» از مهم‌ترین گونه‌های یک زبان‌اند. برای درک بهتر، می‌توان چند نمونه از گونه‌های جغرافیایی زبان فارسی را نمونه آورد. زبان فارسی در شهرهای مختلفی از ایران دارای سخنگویان بومی است. منظورمان از «سخنگویان بومی» کسی است که زبان مادری‌اش فارسی است. به این ترتیب، در شهرهای مختلفی مانند تهران، مشهد، اصفهان، شیراز، کرمان و صدها شهر بزرگ و کوچک دیگر، ما با سخنگویان فارسی‌زبان سروکار داریم. همه‌ی اینان به

بنابراین، وقتی صحبت از «زبان معیار» به میان می‌آید، منظور آن شکل از زبان است که با به‌کاربردن آن نشود فهمید شخص سخن‌گو بومی کدام منطقه‌ی جغرافیایی است، در چه رشته‌ای تحصیل کرده، جنسیتش چیست، سنش چقدر است و غیره. بنابراین، می‌بینیم که هیچ‌کس به «زبان معیار» سخن نمی‌گوید، زیرا ما به هر شکلی که صحبت کنیم، معلوم می‌شود بومی کدام ناحیه‌ایم، چند سال داریم و غیره. ولی معمولاً نزدیک‌ترین گونه‌ای که به زبان معیار قرار می‌گیرد و آن را «زبان معیار فارسی» می‌نامیم گونه‌ی تحصیل‌کرده‌های تهرانی در نظر گرفته می‌شود. این گونه خنثی‌ترین شکل کاربرد زبان فارسی به حساب می‌آید. معمولاً قرار بر این است که به هنگام آموزش و نیز در رادیو و تلویزیون، البته در مواردی خاص، از این گونه استفاده شود. قرار بر این است که مثلاً وقتی می‌خواهیم در رادیو یا تلویزیون اخبار بگوییم، از این گونه‌ی زبان فارسی استفاده کنیم. البته هیچ دلیلی وجود ندارد که ما ملزم باشیم در سریال‌های تفریحی نیز همین گونه زبان را به کار ببریم. هیچ گونه‌ی زبانی نسبت به گونه‌ی دیگر برتری خاصی ندارد. تنها برتری زبان معیار، یا بهتر است بگوییم «گونه‌ی معیار فارسی» این است، به دلیل خنثی‌بودنش نسبت به تمامی گونه‌های طبیعی زبان، سبب می‌شود تا مخاطب تمام توجهش را به محتوای پیام جلب کند و مجذوب صورت پیام نشود.

غیرتخصصی، گونه‌های جغرافیایی را «لهجه» می‌نامند. زبانی مانند فارسی از گونه‌های شغلی مختلفی نیز برخوردار است. جمله‌ای مانند «یک دفتین بز پیاده بشیم» برای کسی که راننده‌ی تاکسی یا اتوبوس باشد به‌خوبی قابل درک است، در حالی که ضرورتاً برای همه قابل درک نیست.

یکی از مهم‌ترین گونه‌های زبان که با نام «گونه‌های طبقاتی» طبقه‌بندی می‌شود می‌تواند نشانگر طبقه‌ی اجتماعی سخنگوی یک زبان باشد. برای نمونه، به سه عبارت زیر توجه کنید

الف. آرزو بر جوانان عیب نیست.

ب. شتردر خواب بیند پنبه‌دانه / گهی لپ‌لپ خورد گه دانه‌دانه

پ. حسرت به دلم کچل خدیجه / مردم ندیدم نوه و نتیجه
این سه نمونه در اصل به یک معنی به کار می‌روند و کاربرد آن‌ها به این نکته مربوط می‌شود که گوینده می‌خواهد در برابر آرزو کردن مخاطب‌اش، اعتراض خود را بیان کند. کاربرد هر یک از این سه عبارت می‌تواند نشانگر سطح طبقه‌ی اجتماعی سخنگوی زبان باشد.

حال به سراغ «زبان معیار» می‌رویم. در نوشته‌های تخصصی، «زبان معیار» گونه‌ای فرضی از یک زبان طبیعی است که نسبت به تمامی گونه‌های دیگر زبان خنثی باشد.



تفاوت بند همپایه و بند قیدی

محمد راسخ مهند، دانشگاه بوعلی سینا، همدان



از دیدگاه معنایی، دو بند در ساخت همپایه و ساخت قیدی می‌توانند روابط متعددی داشته باشند

۱. علی، قبل از رفتن به مهمانی، ماشین را شست. (ساخت قیدی، زمان)

۲. علی ماشین را شست و به مهمانی رفت. (ساخت همپایه، زمان)

۳. احمد زود خوابید چون امروز خیلی خسته بود. (ساخت قیدی، علت)

۴. حمد خسته بود و زود خوابید. (ساخت همپایه، علت)

۵. یک چوب برداشتم تا از خودم دفاع کنم. (ساخت قیدی، هدف)

۶. یک چوب برداشتم و از خودم دفاع کردم. (ساخت همپایه، هدف)

۷. علاوه بر داشتن کارت ملی، باید بلیت را هم نشان دهید. (ساخت قیدی، افزایشی)

۸. باید کارت ملی داشته باشید و بلیت را هم نشان دهید. (ساخت همپایه، افزایشی)

همان‌گونه که مثال‌های فوق نشان می‌دهد، روابط مختلف معنایی بین دو بند را می‌توان به صورت ساخت همپایه یا ساخت قیدی نشان داد. بر این اساس، چه

تفاوتی بین ساخت قیدی و ساخت همپایه وجود دارد؟ کرافت^۱ (۲۰۰۱، فصل ۹) عنوان می‌کند در ساخت قیدی

یک عدم تقارن بین دو بند وجود دارد، و یکی از بندها نما و دیگری زمینه است. نما^۲ و زمینه^۳ مفاهیمی هستند

از روابط گشتالتی که در بحث‌های زبان‌شناسی شناختی وارد شده‌اند (راسخ‌مهند ۱۳۸۹). بر این اساس، زمینه

یک نقطه‌ی ارجاع است و در بافت فیزیکی، شی‌ای است که بزرگ‌تر و ثابت‌تر است، در حالی که نما نسبت به

زمینه تعریف و تعیین می‌شود و عنصری است که حرکت می‌کند و کوچک‌تر است. مثلاً در جمله‌ی زیر

۹. دو چرخه را کنار مسجد گذاشتم.

«دو چرخه» نما و «مسجد» زمینه است. معمولاً نمی‌توان روابط این دو را معکوس نشان داد:

۱۰. مسجد کنار دو چرخه است.

این روابط نامتقارن را در ساخت قیدی نیز می‌توان دید. معمولاً بند اصلی نما است و بند وابسته زمینه است.

۱۱. وقتی خواب بودم، کابوس بدی دیدم.

در این جمله، بند قیدی «وقتی خواب بودم»، زمینه است و بند اصلی «کابوس بدی دیدم» نما است. در واقع بند

قیدی نقطه‌ی ارجاع است و بند اصلی اظهار شده است. در مقابل، در ساخت همپایه هر دو بند نما هستند و در

واقع دو جزء یک نمای پیچیده‌اند. بین آن‌ها رابطه‌ی نامتقارنی وجود ندارد و فقط بر اساس یک ویژگی

مشترک این دو رویداد در کنار هم قرار می‌گیرند. ۱۲. خورشید می‌درخشید و پرندگان آواز می‌خواندند.

۱۳. لیوان از روی میز افتاد و خفاش جزو پستان‌داران است.

دو بند در ساخت ۱۲، نقطه‌ی مشترک دارند، اما نبود این نقطه‌ی مشترک در ساخت ۱۳ باعث عجیب‌شدن جمله

شده است. به طور خلاصه، می‌توان گفت در ساخت قیدی بین دو بند رابطه‌ی نامتقارن وجود دارد و یک بند

نما و دیگری زمینه است اما در ساخت همپایه رابطه‌ی بین دو بند متقارن است و هر دو نما هستند.

1. William Croft

2. figure

3. ground

پیشنهاد اصطلاح‌شناختی: سرواژه، پارواژه، پARNویسه، پَژواژه

فرهاد ساسانی، دانشگاه الزهرا، تهران



نمونه، پARNویسه‌های «پم»، «ص» و «ج» هنگام خواندن به همان صورت اصلی ادا می‌شوند: «پیش از میلاد»، «صفحه» و «جلد». در این راه، از روش‌های ابتکاری هم استفاده می‌شود. برای نمونه، «صص» برای جمع صفحه و «صفحه‌ها» به کار می‌رود.

پژواژه برای واژه‌های «پژولیده^۴» یا «کوتاه‌شده^۵» پیشنهاد می‌شود. در این فرایند، بخشی از یک واژه به جای کل واژه به کار می‌رود، مانند «آز» به جای «آزمایشگاه»، «بسکت» به جای «بسکتبال» و «تخت» به جای «تخت‌خواب». اگرچه اغلب پایان واژه و ابریده و کوتاه می‌شود، ولی گاه این برش برای بخش‌های دیگر هم ممکن است رخ دهد، مانند «زار» در «پنج‌زاری» یا «پین‌زاری» به جای «پنج‌هزاری». این کوتاه‌سازی می‌تواند برای عبارت‌های بلند نیز کاربرد داشته باشد، چنان که بخشی از یک عبارت بلند به جای کل آن به کار رود، مانند «مهد» به جای «مهد کودک»، «شرکت واحد» به جای «شرکت واحد اتوبوسرانی تهران و حومه».

سرواژه یا سرنام واژه‌ای است که با ترکیب نویسه‌های آغازین چند واژه از یک عبارت یا عنوان ساخته می‌شود و به شکل یک واژه و به همان شکلی که نوشته می‌شود تلفظ می‌شود، مانند «ساف» (سازمان آزادیبخش فلسطین)، نداجا (نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران) و «ساواک» (سازمان اطلاعات و امنیت کشور). سرواژه‌ها همیشه از تنها ترکیب نویسه‌های آغازین ساخته نمی‌شوند، بلکه گاه بیش از یک نویسه از یک یا چند واژه برگرفته می‌شود، مانند «توانیر» (تولید و انتقال نیرو). از این رو، ممکن است برخی سرواژه‌ها ویژگی‌هایی همانند آمیختگی^۱ داشته باشند. زیبایی و پذیرفتگی سرواژه نیز در ساخت آن و گزینش نویسه‌ها تاثیرگذار است.

پارواژه اصطلاحی است که به جای اختصار^۳ پیشنهاد می‌شود چون واژه‌ی به‌دست‌آمده از ترکیب نویسه‌های آغازین یک عبارت، بر عکس سرواژه، جدا جدا و الفبایی تلفظ می‌شود، مانند «کمم» (کوچک‌ترین مضرب مشترک) که به صورت še. mim. re تلفظ می‌شود. این روال واژه‌سازی در زبان‌های مانند انگلیسی رایج است. ولی در فارسی، اغلب فرایند «پARNویسه» به کار می‌رود، چنان که واژه‌ی مختصرشده از یک عبارت تنها در نوشتن به کار می‌رود و هنگام خواندن به صورت کامل بیان می‌شود. به بیان دیگر، واژه‌ای شکل نمی‌گیرد بلکه پARNویسه راهکاری است برای کوتاه‌نویسی. برای

1. acronym
2. belnding
3. abbreviation
4. clipped
5. shortened

زبان سیستانی

مهرداد نفزگوی کهن، دانشگاه بوعلی سینا، همدان



یک شکل دارند و قبل از فعل اصلی قرار می‌گیرند. تنها فعل‌های معین قرضی (مثل «داشتن») هستند که بر اساس شخص و شمار دارای صیغه‌های متفاوت‌اند. می‌دانیم که در زبان فارسی، صورت قدیمی و آزاد «همی» به صورت پیشوند «می» در آمده است. در سیستانی نیز چنین اتفاقی افتاده است، با این تفاوت که شکل دیگری از همین جزء قدیمی به صورت ami وجود دارد که ناظر بر نمود ناقص است: ami mērā دارم می‌روم. یکی از راه‌های ساختن فعل آینده در این گونه استفاده از فعل معین «کمه» است که به همین صورت قبل از فعل اصلی قرار می‌گیرد. این صورت ادامه‌ی فعل «کامستن» به معنای «خواستن» در فارسی میانه است.

در زابلی کسره‌ی اضافه به صورت e است و کاربرد آن فراگیر نیست و گاهی به کار نمی‌رود: dar xōna «در خانه». در این گونه، ضمائر پی‌بستی وجود ندارد: ketābe me «کتاب من» به جای «کتابم». صفت برتر به صورت صرفی (با پسوند تصریفی «-تر») در این گونه کاربرد ندارد و ساخت نحوی است که مبین چنین کاربردی است: Rostam az kajir kālōna «روستم از کجیر بزرگ‌تر است».

با توجه به آنچه گفته شد، مشخص می‌شود که سیستانی دارای مشخصه‌های زبانی بسیار متمایزی از فارسی معیار امروزی است.

منابع:

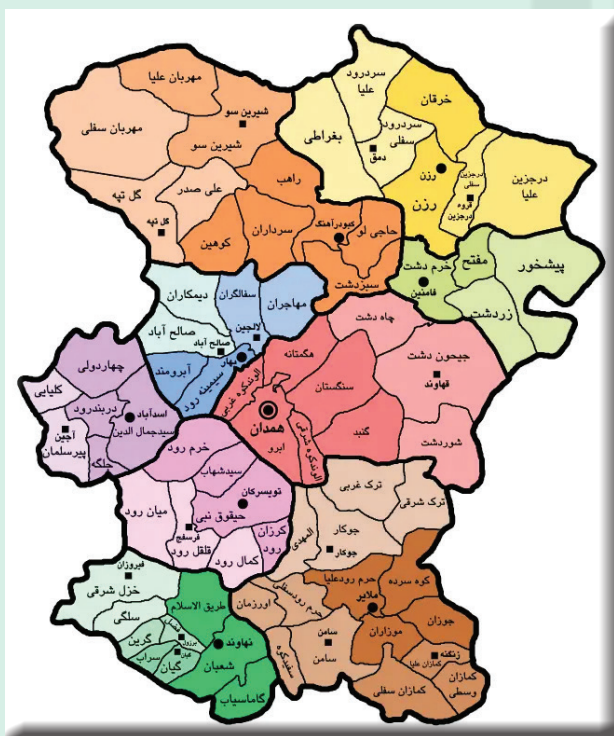
لازار، ژیلبر (۱۳۸۴). *شکل‌گیری زبان فارسی*. ترجمه‌ی مهستی بحرینی. تهران: انتشارات هرمس.
محمدی خمک، جواد (۱۳۹۰). *واژه‌نامه‌ی سکری: فرهنگ لغات سیستانی*. تهران: سروش.

سیستانی گونه‌ای از فارسی است که به زیرگروه زبان‌های جنوب غربی ایرانی تعلق دارد. این گونه را می‌توان ادامه‌ی فارسی جنوبی قرون متقدم هجری دانست که متمایز از فارسی شمال شرقی است (رک لاچار، ۱۳۸۴: ۷-۸). لازم به توضیح است که فارسی شمال شرقی پایه‌ی زبان فارسی معیار کنونی بوده است. گونه‌ی سیستانی در زابل، زاهدان، سرخس، نيمروز و فراه در افغانستان، و بایرامالی ترکمنستان تکلم می‌گردد. این گونه فارسی بسیار محافظه‌کار است و در آن خصوصیات و مشخصه‌های دیرینه‌ای دیده می‌شود که در زبان فارسی و دیگر گونه‌های آن یا وجود ندارد و یا این که از بین رفته است. سیستانی را ادامه‌ی گونه‌ی قدیمی‌تر سکری دانسته‌اند. به همین علت است که محمدی خمک (۱۳۹۰) برای واژه‌نامه‌ی سیستانی خود عنوان اصلی سکری را برگزیده است. مشخصه‌های گونه‌ی سیستانی که در اینجا ذکر می‌شود مستخرج از داده‌های ارائه‌شده در مقدمه‌ی همین واژه‌نامه است. واژه‌نامه‌ی اخیر بر اساس سیستانی زابل به نگارش در آمده است. آوانویسی‌های این کتاب نشان‌دهنده‌ی این است که واژه‌هایی در سیستانی دارای خوشه‌های همخوانی آغازی‌اند. لازم به ذکر است که وجود خوشه‌های همخوانی آغازی از مشخصه‌های بسیار کهن به شمار می‌رود. از دیگر مشخصه‌های آوایی قدیمی این گونه حفظ واکه‌های کشیده‌ی قدیمی ē, ē̄, ē̄̄ و ā̄̄ است.

به لحاظ صرفی و نحوی نیز سیستانی جالب توجه است. فعل ماضی در صیغه‌ی سوم شخص دارای شناسه‌ی ak- یا a- است. شناسه‌ی اول، دوم و سوم شخص جمع یکی است و به صورت e- است و این ضمیر است که شخص را مشخص می‌کند. فعل‌های معین بومی این زبان صرف نمی‌شوند و

محمد راسخ مهند، دانشگاه بوعلی سینا، همدان

برخی ویژگی‌های این زبان به صورت زیر قابل ذکر است: معرفگی در لکی چشین با پسوند -a نشان داده می‌شود (مثلاً gerdu-a «گردو»). گونه‌ی -ka(a) پس از /ā/ ظاهر می‌شود (مثلاً dā-ka «مادر»). نشانه‌ی نکره‌ی yak (یک)، ew، یا پسوند -ī است (مثلاً det-ī «دختری»). نشانه‌ی جمع -ela است (مثلاً kořr-ela «پسرها») که پس از واکه به -la کاهش می‌یابد. در لکی چشین، معمولاً اسم‌ها بدون نشانه‌ی اضافه به هم می‌پیوندند (مثلاً māšin barā-k=am «ماشین برادرم»). نشانه‌ی اشاره‌ای: a= به گروه اسمی متصل می‌شود (مثلاً a boy= «آن عروس»). واژه‌ست‌های ضمری برای نشان دادن



گفت‌وگوی دکتر راضیه کاشفی خویشان با بوب رودیگر^۱، یک چندین‌زبان‌هی آلمانی فارسی آموز



مقدمه مصاحبه

خیلی خوشحالم که افتخار این را دارم که با شما مصاحبه کنم. اول از همه، از شما به خاطر این که به من حقیر احترام گذاشتید و این مصاحبه را ترتیب دادید، تشکر می‌کنم. سعی می‌کنم تا جایی که دانش و توانایی‌ام اجازه می‌دهد، به همه‌ی سوالاتان پاسخ دهم.

لطفاً خودتان را برای خوانندگان ما معرفی کنید (نام، کشور/ ملیت، پیشینه‌ی تحصیلی یا حرفه‌ای، تجربه‌ی کلی در یادگیری زبان).

نام من رودیگر بوب است. من آلمانی هستم و آلمانی علیا زبان مادری من است. حرفه‌های من: ۱. من یک مهندس نرم‌افزار هستم و در این حرفه در آلمان، فرانسه و ایالات متحده آمریکا کار کرده‌ام. ۲. من همچنین یک مترجم دارای گواهینامه‌ی دولتی هستم. من نرم‌افزارهایی را از انگلیسی و فرانسوی به آلمانی برای شرکت‌های مختلف بین‌المللی بومی‌سازی کرده‌ام. من به عنوان مترجم اردو، هندی، انگلیسی، فرانسوی و آلمانی برای صلیب سرخ بین‌المللی در کشمیر کار کرده‌ام. ۳. من همچنین معلم زبان هستم و در مدارس و مراکز آموزش بزرگسالان مختلف در آلمان، زبان‌های فرانسوی و انگلیسی تدریس کرده‌ام. یادگیری زبان‌ها، رشته‌ی مشترک زندگی من است. من زبان‌ها را تا حدودی در مدرسه، تا حدودی در دانشگاه، تا حدودی در دوره‌های زبان، تا حدودی آنلاین و تا حدودی به صورت خودآموز یاد گرفته‌ام. تقریباً هر سال شروع به یادگیری یک زبان جدید می‌کنم. این اشتیاق و هدف زندگی من است.

بخش ۱: یادگیری زبان‌ها

۱. شما به بیش از ۲۰ زبان صحبت می‌کنید. چگونه به یادگیری زبان روی آوردید؟ این علاقه از کجا ناشی می‌شود؟ تا حدود ۱۶ سالگی، ریاضیات اشتیاق بزرگ من بود. اما ناگهان، زبان‌ها مرا مجذوب خود کردند. تا آن زمان، من انگلیسی، لاتین، فرانسوی و یونانی باستان را یاد گرفته بودم، بدون این که این موضوع علاقه‌ام را به ریاضیات کم کند. بنابراین، این تغییر به طور غیرمنتظره و بدون هیچ دلیل مشخصی رخ داد.

۲. فرآیند یادگیری زبان برای شما چگونه پیش رفت؟ آیا روش یادگیری خاصی دارید؟

من زبان‌های اولم را در مدرسه و با استفاده از روش‌های رایج در مدارس یاد گرفتم. بعدها، زبان‌های زیادی را در دانشگاه یاد گرفتم، جایی که آزادی عمل بیشتری داشتم. اما موفقیت زمانی حاصل شد که به تدریج شروع به یافتن راه خودم کردم. تا به امروز، با هر زبان جدید، رویکردهای جدیدی را امتحان می‌کنم تا مؤثرتر، آسان‌تر و سریع‌تر یاد بگیرم. امروز، من یک استراتژی سه مرحله‌ای دارم: ۱. آواشناسی و تلفظ، ۲. ساختارها و مفاهیم، ۳. تمرین. این فرآیند توسعه و مراحل طی‌شده در طول مسیر، موضوع مهم کتاب من است.

۳. به نظر شما کدام زبان سخت‌ترین زبانی بوده که یاد گرفته‌اید و چرا؟

تا به حال سخت‌ترین زبان برای من ژاپنی بوده است. به نظر من، یک زبان نه به خاطر قوانین پیچیده‌اش، بلکه به خاطر استثنائات فراوان، بی‌نظمی‌ها و ویژگی‌های فرهنگی و اصطلاحی‌اش دشوار است.

۴. آیا فکر می‌کنید محدودیت سنی برای یادگیری زبان وجود دارد؟ چه توصیه‌ای برای افرادی که می‌خواهند زبان جدیدی یاد بگیرند دارید؟

بخش ۳: درباره کتاب

۱۰. شنیده‌ام که در حال نوشتن کتابی هستید. لطفاً کمی در مورد آن برای ما بگویید.

من داستان تمام زبان‌هایی را که در زندگی‌ام با آن‌ها برخورد داشته‌ام روایت می‌کنم. هر یک از این داستان‌ها به اندازه‌ی شخصیت زبان و تجربیاتی که هنگام یادگیری آن داشته‌ام، متفاوت است. می‌خواهم تجربیاتم را به اشتراک بگذارم و زبان‌آموزان را تشویق کنم. من نه تنها در مورد موفقیت‌هایم، بلکه در مورد تجربیات متوسط و شکست‌هایم نیز می‌نویسم. در نهایت، ما اغلب بیشترین چیزها را از شکست‌هایمان یاد می‌گیریم.

۱۱. عنوان کتاب شما چیست و موضوع آن چیست؟
عنوان کتاب پاندورای چندزبانه^۲ است. این کتاب شرح حال یادگیری زبان من است.

۱۲. چه چیزی شما را به نوشتن این کتاب ترغیب کرد؟
سال‌هاست که دوستان، آشنایان و بسیاری از دانش‌آموزانم از من می‌خواهند تجربیاتم را که اغلب در کلاس درس در مورد آن‌ها صحبت می‌کنم، با سایر زبان‌آموزان به اشتراک بگذارم.

۱۳. آیا این کتاب به زبان خاصی نوشته شده است؟ مخاطب آن چه کسانی هستند؟

من این کتاب را به زبان مادری‌ام، آلمانی علیاً، نوشتم. مخاطب هدف علاقه‌مندان به زبان در سراسر جهان هستند. برای دسترسی هرچه بیش‌تر آنها، قصد دارم نسخه‌هایی را به چندین زبان دیگر منتشر کنم. با توجه به سطح زبانی آن، نسخه‌ی اصلی آلمانی به عنوان یک ورودی قابل فهم^۳ برای زبان‌آموزان آلمانی در سطح C نیز بسیار مناسب است.

۱۴. در حال حاضر در چه مرحله‌ای از نگارش هستید؟ چه زمانی قصد انتشار آن را دارید؟

کتاب اساساً تمام شده است. هنوز برخی اصلاحات، صفحه‌آرایی و غیره باقی مانده است. ان‌شاءالله امسال منتشرش می‌کنم.

پایان مصاحبه

۱۵. اگر می‌توانستید فقط یک پیام به زبان‌آموزان در سراسر جهان بدهید، آن پیام چه بود؟
سعی نکنید فقط دانش را در خود انباشته کنید. تلاش کنید روح زبان را حس کنید و با آن هماهنگ شوید

نه، مطمئناً نه. در جوانی خواندن زبان‌های زیادی را یاد گرفتم، اما هرگز به آن‌ها صحبت نکردم. من فقط در پیری یاد گرفتم که به بیش‌تر زبان‌هایی که صحبت می‌کنم صحبت کنم. به عنوان مثال، من ژاپنی را بین ۶۰ تا ۶۵ سالگی و کاتالان را در سن ۶۷ سالگی به صورت آنلاین و خودآموز در عرض پنج ماه یاد گرفتم. توصیه‌ی من به همه زبان‌آموزان این است: هر کسی می‌تواند در هر سنی یک زبان یاد بگیرد. و بهترین زمان برای شروع همین الان است

۵. به نظر شما چه ویژگی‌هایی از یک زبان، یادگیری آن را برای غیرزبان‌آموزان آسان یا دشوار می‌کند؟

این که چه چیزی آسان یا دشوار است، به زبانی که از قبل صحبت می‌کنید بستگی دارد. صداهای خارجی باید مانند موسیقی گوش داده شوند. یک زبان جدید مانند یک خانه‌ی جدید است. و ساختارها و مفاهیم خارجی باید مشاهده و درک شوند، مانند معماری که نقشه‌ی یک خانه جدید را تجزیه و تحلیل می‌کند. شما باید خانه را طبق نقشه‌ی جدید بسازید و سعی نکنید نقشه‌ی قدیمی را تحمیل کنید.

بخش ۲: فارسی

۶. شما در حال یادگیری فارسی هستید. چه چیزی شما را به یادگیری این زبان ترغیب کرد؟

من به طور اتفاقی با زبان فارسی آشنا شدم. اما از همان ابتدا عاشق آن شدم.

۷. زبان فارسی را از نظر ساختار، صداها یا واژگان چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا چیزی در مورد آن جالب یا متفاوت است؟

ساختارها و صداها خیلی پیچیده نیستند. یادگیری آن‌ها نسبتاً آسان است. من به عنوان یک آلمانی، خویشاوندی بین زبان‌ها را حس می‌کنم. من شباهت‌هایی با آلمانی و همچنین بسیار شبیه به فرانسوی می‌بینم.

۸. کدام جنبه‌های زبان فارسی برای شما سخت‌ترین بود؟
فارسی خیلی آسان نیست، اما خیلی هم سخت نیست. تقریباً به سختی فرانسوی یا ایتالیایی است. سخت‌ترین بخش، کلمات عربی فراوان است. هر کسی که فارسی یاد می‌گیرد، باید از قبل دستور زبان عربی را مطالعه کند. بعد از آن، آسان است.

۹. اگر قرار باشد زبان فارسی را به دیگر زبان‌آموزان معرفی کنید، روی چه چیزی تأکید می‌کنید؟

توصیه‌ی من: قواعد تشکیل کلمات را از دستور زبان عربی بیاموزید. سپس، نه تنها خواندن خط را یاد بگیرید، بلکه تا حد امکان بنویسید. بقیه‌ی کار به راحتی قابل انجام است.

1. Bub Rüdiger
2. Polyglott Pandora
3. Comprehensible Input

چهارمین همایش زبان‌شناسی ایرانی در آمریکای شمالی^۱

مهناز طالبی، دانشگاه کارلتون، کانادا

با تخصص در مستندسازی و طبقه‌بندی زبان‌های ایرانی، که یکی از مدیران پروژه‌ی «اطلس زبان‌های ایران» است که به مستندسازی و تحلیل زبان‌ها و گویش‌های مختلف در ایران می‌پردازد.

• **فاروق آکوش^۴**: استاد زبان‌شناسی دانشگاه ماساچوست، امهرست، با تخصص در نحو و زبان‌های ایرانی، که پژوهش‌هایش بر ساختارهای نحوی و واج‌شناسی در زبان‌های ایرانی و ترکی تمرکز دارد.

• **پروفسور نائومی نگی^۵**: استاد زبان‌شناسی در دانشگاه تورنتو، که به زبان‌شناسی اجتماعی و تغییرات زبانی در جوامع چندزبانه می‌پردازد. وی پروژه‌هایی را در زمینه‌ی مستندسازی زبان‌های در حال انقراض و تحلیل تغییرات زبانی در جامعه‌های مهاجر در تورنتو هدایت می‌کند.

در این همایش، پژوهش‌هایی متنوعی درباره‌ی زبان‌های ایرانی ارائه شد، از جمله صرف، نحو، معناشناسی و تعامل میان آن‌ها، آواشناسی و واج‌شناسی، آموزش زبان، روان‌شناسی زبان و زبان‌شناسی اجتماعی، زبان‌شناسی تاریخی، مستندسازی زبان‌ها و زبان‌شناسی رایانشی. مقاله‌های پذیرفته‌شده شامل سخنرانی‌های ۳۰ دقیقه‌ای و ارائه‌های پوستر بود.

همایش زبان‌شناسی ایرانی در آمریکای شمالی با حمایت مالی مؤسسه‌ی میراث فرهنگی روشن^۶ برگزار شد. همچنین، بخش‌های مختلف دانشگاه تورنتو مانند دانشکده‌ی زبان‌ها و مطالعات خاورمیانه، دانشکده‌ی زبان‌شناسی، و مؤسسه مطالعات ایرانی الهه امیدیار میرجلالی از حامیان این رویداد بودند.

برای اطلاعات بیشتر درباره برنامه‌ها و جزئیات این همایش، می‌توانید به وبگاه رسمی‌اش مراجعه کنید
nacil4.ca

چهارمین همایش زبان‌شناسی ایرانی در آمریکای شمالی از دوم تا چهارم خرداد ۱۴۰۴ (۲۳ تا ۲۵ می ۲۰۲۵) در دانشگاه تورنتو، پردیس میسیساگا^۲ برگزار شد.

این رویداد دوسالانه تنها همایش در آمریکای شمالی است که به طور انحصاری به زبان‌های خانواده‌ی ایرانی می‌پردازد و بستری برای تبادل دانش میان پژوهشگران زبان‌شناسی فراهم می‌کند. در این همایش، چند تن از برجسته‌ترین زبان‌شناسان ایرانی حضور داشتند:

• **سیمین کریمی**، استاد برجسته‌ی زبان‌شناسی در دانشگاه آریزونا، که دکترای خود را در سال ۱۹۸۹ از دانشگاه واشنگتن دریافت کرده است. زمینه‌های پژوهشی او شامل نحو زایشی، تعامل نحو با معناشناسی و صرف، و بررسی ساختارهای نحوی در زبان‌های ایرانی است. به مناسبت بازنشستگی دکتر سیمین کریمی، در این همایش، نشستی ویژه برای بزرگداشت دستاوردهای علمی ایشان برگزار شد.

• **ژیلای قمیشی**: استاد زبان‌شناسی با گرایش نحو و صرف در دانشگاه مانیتوبا، که دکترای خود را در سال ۱۹۹۶ از دانشگاه تورنتو دریافت کرده است. زمینه‌های تخصصی وی شامل نحو زایشی، تعامل نحو با صرف و معناشناسی، و بررسی ساختارهای نحوی در زبان فارسی و دیگر زبان‌ها است. ایشان در سال ۲۰۱۴، جایزه‌ی دستاورد ملی کانادا را به پاس تلاش در آموزش زبان‌شناسی به عموم مردم دریافت کرد. از سال ۲۰۲۳ به عنوان رییس انجمن زبان‌شناسی کانادا فعالیت می‌کند.

• **ارسلان کهنمویی‌پور**: استاد زبان‌شناسی دانشگاه تورنتو در پردیس میسیساگا، که دکترای خود را در سال ۲۰۰۴ از دانشگاه تورنتو دریافت کرده است. زمینه‌های پژوهشی وی شامل نحو، صرف، و تعامل نحو با واج‌شناسی است. از پروژه‌های پژوهشی او می‌توان به مطالعه روی ساخت‌های اضافه در زبان‌های ایرانی اشاره کرد.

از دیگر سخنرانان کلیدی می‌توان به این استادان اشاره کرد:
• **اریک آنونبی^۳**: استاد زبان‌شناسی در دانشگاه کارلتون،

1. The 4th North American Conference on Iranian Linguistics (NACIL 4)
2. Mississauga
3. Erik Anonby
4. Faruk Akkuş
5. Naomi Nagy
6. Roshan Cultural Heritage Institute

۱۷

که تمایل دارند در آن کلاس‌ها شرکت کنند. دکتر فرهاد ساسانی نیز با این استدلال که جامعه‌های زبانی در جهان اغلب چندزبانه‌اند نه تک‌زبانه، و ایران نیز از دوران کهن همیشه چندزبانه بوده و حتی چند زبان رسمی داشته است (همچون دوران هخامنشی)، به ویژگی کلان‌شهرها و کلان‌جامعه‌های امروزی اشاره کرد، چنان که به دلیل پدیداری موقعیت‌های ارتباطی گسترده و متنوع، به گونه‌های کاربردی یا گویه‌های مختلف زبانی در موقعیت‌های ارتباطی متنوع آن‌ها نیاز است. در این شرایط، یا یک زبان باید گویه‌های گوناگونی برای کاربرد در موقعیت‌های ارتباطی مختلف داشته باشد، یا در برخی موقعیت‌ها، از گویش‌ها یا زبان‌های دیگر استفاده شود. برای نمونه، ممکن است کسی در خانه کردی فیلی صحبت کند، در محل کار با دوستان فارسی با لهجه‌ی یا گویش غیرمعیار و در دانشگاه از گونه‌ی معیار فارسی استفاده کند. به همین دلیل، وجود زبان‌های مختلف در کنار هم با کاربردهای متفاوت ویژگی جامعه‌های زبانی کلان است. در این میان، یک زبان می‌تواند زبان رسمی، میانجی، آموزشی و یا فرهنگی باشد. این کاربرد منافاتی با کاربرد دیگر زبان‌ها در موقعیت‌های خاص خودشان ندارد.

به لحاظ حقوق ملی و چه به لحاظ حقوق بین‌الملل، دولت‌ها الزامی به آموزش زبان مادری ندارند. سپس سایر صاحب‌نظران حاضر در این نشست نظرات خود را در مورد آموزش زبان مادری بیان داشتند.

در این راستا دکتر نگزگوی کهن به رد ادعای تحمیل زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان در ایران در دوران اسلامی پرداختند و دلایل تاریخی-زبانی خود را در این باره ارائه نمودند. ایرانیان در دوران اسلامی، در زمانی که دولت مرکزی قوی در ایران وجود نداشت، در توافقی نانوشته زبان فارسی را به عنوان زبان مشترک و ملی انتخاب نمودند و صرف نظر از زبان مادری خود نوشته‌های ادبی و غیرادبی خود را به این زبان به نگارش در آوردند. ایشان توضیح دادند که ایران تا ظهور سلسله‌ی صفویان حکومت مرکزی قوی نداشت. دغدغه صفویان نیز زبان فارسی نبود. با این حال، ایرانیان، با وجود همه‌ی ناملایمات تاریخی، توانستند زبان فارسی را به عنوان زبان ملی تثبیت نمایند. دکتر اسلامی نیز با متمایز کردن «آموزش زبان مادری» و «آموزش به زبان مادری»، بیان داشتند که آموزش به زبان مادری برای کشوری مثل ایران که از اقوام و زبان‌های مختلف تشکیل شده است غیرممکن است. البته آموزش زبان مادری می‌تواند به صورت فوق برنامه در مدرسه‌ها گنجانده شود تا کسانی



سیر تاریخی تحولات اجتماعی زبان فارسی

نوشته‌ی بهمن زندی، دانشگاه پیام نور، تهران



دارد. برای نمونه، در فصلی، مهاجرت به عنوان عامل اصلی تماس زبانی و تغییرات گویشی بررسی می‌شود، همراه با مثال‌هایی از تأثیر مهاجرت‌های تاریخی بر زبان‌ها و گویش‌ها. موضوع دیگر جنگ‌ها و انقلاب‌ها است. نویسنده به بررسی تأثیر رویدادهایی مانند انقلاب اسلامی بر گفتمان عمومی و واژگان سیاسی پرداخته است. از طرف دیگر، درباره‌ی تماس‌های زبان فارسی با زبان‌های دیگر مانند عربی، ترکی و انگلیسی بحث و بررسی شده است. گفتنی است نویسنده در هر فصل، ابتدا مبانی نظری را با زبانی ساده توضیح می‌دهد و سپس با ارائه‌ی داده‌های تاریخی و مثال‌های ملموس (مانند تغییرات واژگانی در دوره‌ی قاجار یا نقش مطبوعات در دوره‌ی مشروطه)، خواننده را به درکی عینی از موضوع می‌رساند. در کل، این اثر نه تنها برای زبان‌شناسان، بلکه برای تاریخ‌دانان، جامعه‌شناسان و سیاست‌گذاران فرهنگی نیز مفید است. نویسنده نشان می‌دهد تحولات زبانی بازتابی از تحولات اجتماعی است، و بی‌اعتنایی به این رابطه می‌تواند به بحران‌های هویتی بینجامد.

کتاب سیر تاریخی تحولات اجتماعی زبان فارسی، نوشته‌ی دکتر بهمن زندی، که در انتشارات لوگوس منتشر شده است، پژوهشی است درباره‌ی رابطه‌ی دوسویه‌ی زبان فارسی و تحولات جامعه ایرانی. این کتاب، با نگاهی تاریخی، به تحلیل تأثیر عوامل اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بر تکامل زبان فارسی می‌پردازد و چالش‌های کنونی این زبان را در بستر تغییرات تاریخی بررسی می‌کند. به عبارت دیگر، هدف اصلی نویسنده تبیین این نکته است که زبان تنها یک ابزار ارتباطی نیست، بلکه آینه‌ی هویت و تحولات جامعه است. وی با استناد به اصول زبان‌شناسی اجتماعی، نشان می‌دهد چگونه جنگ‌ها، انقلاب‌ها، مهاجرت‌ها و برنامه‌ریزی‌های زبانی در طول تاریخ ساختار و کارکرد زبان فارسی را شکل داده‌اند. به باور او، بررسی این تعاملات برای درک مسائل امروزی زبان فارسی، از جمله چالش‌های هویتی، نفوذ زبان‌های خارجی و تغییرات گویشی ضروری است.

به لحاظ ساختاری، کتاب در ۳۳۲ صفحه و در قالب فصل‌های موضوعی سازمان‌دهی شده است. هر فصل به یکی از عوامل کلیدی تأثیرگذار بر زبان فارسی اختصاص

زبان‌شناسی تاریخی

نوشته‌ی مهرداد نغزگوی کهن، دانشگاه بوعلی سینا، همدان



زبان‌های فاقد سنت نوشتاری جلب شد و به توصیف آن‌ها مشغول شدند. این تحقیقات به نوبه‌ی خود نشان داد که ساختار زبان‌ها همگی تقریباً از اصول و قواعد خاصی پیروی می‌کنند. تحقیقات اخیر تقریباً باعث شد مطالعات زبان‌شناسی تاریخی کم‌رنگ‌تر شود، گرچه محققان بزرگی به صورت انفرادی به تحقیقات جدی خود در این حوزه ادامه دادند. این روند ادامه داشت تا این که، در سه دهه‌ی پایانی قرن بیستم، مطالعات در حوزه‌ی دستوری‌شدگی جان تازه‌ای به مطالعات تاریخی بخشید. در دستوری‌شدگی، چگونگی تکوین امکانات دستوری مورد توجه قرار می‌گیرد. به این ترتیب، مطالعات مربوط به رویکرد دستوری‌شدگی کم‌کم به کتاب‌های زبان‌شناسی تاریخی نیز راه یافت. علاوه بر این، به‌خصوص مطالعات در حوزه‌های گویش‌شناسی، رده‌شناسی و تماس زبانی نشان داد

زبان‌شناسی تاریخی قدیمی‌ترین زیرشاخه‌ی زبان‌شناسی است. گرچه این حوزه از مطالعات دارای سنتی بسیار کهن است، ولی مطالعات علمی زبان‌شناسی تاریخی به معنای امروزی آن از قرن نوزدهم آغاز شده است. در این قرن دل‌مشغولی اصلی محققان توجه به انواع تغییرات زبانی، کشف خویشاوندی زبان‌های مختلف و بازسازی صورت‌های کهن و باستانی بود. در آغاز قرن بیستم، زبان‌شناسان متوجه شدند که نه تنها تغییر زبانی بلکه ساختار زبانی نیز بسیار نظام‌مند است و بر پایه‌ی قواعد و اصول محکمی بنا نهاده شده است. در این زمان بود که نظرات زبان‌شناس سوئیسی، فردینان دو سوسور، تأثیرات عمیقی در تحلیل‌های زبان‌شناختی بر جای گذاشت و مقدمات به وجود آمدن «زبان‌شناسی ساخت‌گرا» را فراهم آورد. در این راستا، توجه زبان‌شناسان به

کتاب، سعی شده است تا آخرین دستاوردها در هر حوزه‌ی زبان‌شناسی تاریخی با زبانی ساده ارائه شود. استفاده از رویکرد دستوری‌شدگی، توجه به تماس زبانی و رده‌شناسی در شرح و بسط مسائل زبان‌شناسی تاریخی از دیگر مشخصه‌های ممیز این کتاب است.

کتاب با مقدمه‌ای در مورد تغییر زبانی آغاز می‌گردد. در این راستا، مهم‌ترین منابع زبان‌شناسی تاریخی معرفی می‌شوند. سپس، نظام‌های خطی و شیوه‌ی تکوین آن‌ها مورد توجه قرار می‌گیرد. فصل‌های سوم تا ششم به انواع تغییرات زبانی اختصاص دارد. تغییرات معنایی و واژگانی از جمله تغییراتی است که معمولاً زودتر از سایر تغییرات اتفاق می‌افتد. بنابراین، فصل سوم به این نوع تغییرات اختصاص دارد. بر خلاف تغییرات معنایی و واژگانی، تغییرات آوایی نسبت به سایر تغییرات به‌سختی رخ می‌دهد. بنابراین، آخرین فصل تغییرات زبانی، یعنی فصل ششم، به انواع تغییرات آوایی اختصاص دارد. سرانجام، دو فصل آخر کتاب به‌ترتیب به انواع روش‌های زبان‌شناسی تاریخی و معرفی خانواده‌های زبانی جهان اختصاص یافته است. در مبحث خانواده‌های زبانی، سعی شده است تا درباره‌ی زیرگروه زبان‌های ایرانی با تفصیل بیش‌تری بحث شود. پیشنهاد نویسنده این است که فصل‌های این کتاب به ترتیبی که به نگارش در آمده است مطالعه شود، ولی با توجه به نیازهای فوری یا علایق خوانندگان می‌توان، بعد از خواندن فصل اول، هر یک از فصل‌ها را مستقل مطالعه کرد.

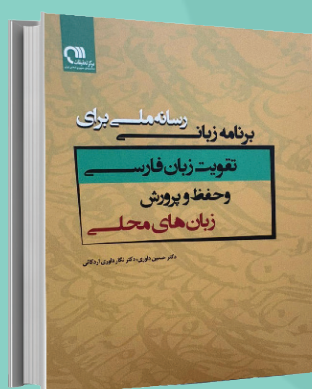
که چقدر این زیرشاخه‌ها به زبان‌شناسی تاریخی ربط دارند. در واقع، اگر زبان را نظام بدانیم، باید به همه‌ی جنبه‌های آن از جمله چگونگی تکوین و تغییرات آن توجه نماییم. زبان‌شناس نه تنها باید با صرف و نحو و واج‌شناسی و جز آن آشنا باشد، بلکه باید حداقل اصول اولیه‌ی زبان‌شناسی تاریخی را نیز بداند. کتاب حاضر پاسخی است به این نیاز. در این راستا، از این کتاب می‌توان در مقام متن درسی برای درس «زبان‌شناسی تاریخی - تطبیقی» در مقطع کارشناسی ارشد استفاده نمود. علاوه بر این در همین رشته، تدریس فصل‌های ۷ و ۸ این کتاب به عنوان مقدمه‌ای بر درس «تاریخ و سیر تحول زبان‌های ایرانی» توصیه می‌شود.

البته باید خاطرنشان کرد که مخاطب این کتاب تنها زبان‌شناسان و دانشجویان زبان‌شناسی نیستند، بلکه همه‌ی افرادی که با مقدمات زبان‌شناسی آشنایی داشته باشند می‌توانند از آن استفاده کنند. هدف نویسنده‌ی این کتاب آشناساختن مخاطب فارسی‌زبان با اصول زبان‌شناسی تاریخی بوده است. این کتاب برای متخصصان زبان‌های باستانی به نگارش در نیامده است، گرچه بعضی از مباحث جدید در زمینه‌ی چگونگی شکل‌گیری امکانات دستوری و ارجاعات مربوط به آن‌ها می‌تواند برای این گروه نیز مفید باشد.

مشخصه‌ای که کتاب حاضر را از کتاب‌های موجود به زبان‌های دیگر متمایز می‌سازد استفاده‌ی هرچه بیش‌تر از شواهد و مثال‌هایی از زبان فارسی و دیگر زبان‌ها و گویش‌های ایرانی است. در تدوین فصل‌های هشت‌گانه‌ی

برنامه‌ی زبانی رسانه‌ی ملی برای تقویت زبان فارسی و حفظ و پرورش زبان‌های محلی

نوشته‌ی حسین داوری و نگار داوری اردکانی



آسیب‌شناسی کاربرد زبان در رسانه‌ی ملی، خواه زبان فارسی به عنوان زبان ملی ایرانیان و خواه زبان‌های محلی به عنوان سرمایه‌های فکری و فرهنگی، از جمله موضوع‌های جدیدی است که توجه شماری از پژوهشگران در حوزه‌های مختلف را به خود جلب نموده است. این کتاب، با بهره‌جویی از چارچوب سیاست و برنامه‌ریزی زبان، ضمن آسیب‌شناسی نحوه‌ی مواجهه‌ی رسانه‌ی ملی به مقوله‌ی زبان، به راهکارهای تقویت زبان فارسی و حفظ و ترویج زبان‌های محلی به عنوان مؤلفه‌های انکارناپذیر هویت ایرانیان می‌پردازد.

آسیب‌شناسی نحوه‌ی مواجهه‌ی رسانه‌ی ملی با موضوع زبان، به راهکارهای تقویت زبان فارسی و حفظ زبان‌های محلی پرداخته شده است. یافته‌های حاصل از این مرحله از پژوهش بیانگر آن است که با وجود اهمیت انکارناپذیر نقش رسانه‌ی ملی در تقویت زبان فارسی و حفظ زبان‌های محلی، که از جمله ابزارهای مؤثر در ارتقای هویت ملی ایرانیان خواهد بود، به دلایلی متعدد، و در رأس آن‌ها فقدان درکی درست از اهمیت موضوع سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی زبان در بین متولیان و نیز خلأ سند سیاست زبان برای رسانه‌ی ملی، شاهد مواجهه‌ی غیرعلمی و عملکرد ناکافی رسانه‌ی ملی در قبال این موضوعیم. در بخش پایانی پژوهش، چارچوبی نوآورانه با محوریت تدوین سند سیاست زبان برای سازمان صداوسیما طراحی و ارائه شده است.

در راستای نیل به این هدف، پژوهشی که به انتشار این انجامیده در سه مرحله طراحی و اجرا شده است. در مرحله‌ی نخست، رویکرد آشکار و پنهان رسانه‌ی ملی به زبان فارسی و زبان‌های محلی ترسیم شده است. یافته‌های این مرحله بیانگر آن است که رویکرد رسانه‌ی ملی به زبان فارسی رویکردی «ارتقامحور» و البته محدود به لایه‌هایی از برنامه‌ریزی پیکره است. در مقابل، رویکرد آن به زبان‌های محلی رویکردی «اقتضامحور» است که در فقدان برنامه‌ای مدون در قبال آن‌ها نمودی آشکار دارد. در مرحله‌ی دوم، که در قالب مصاحبه‌هایی نیمه‌ساختمند طراحی و اجرا شده، با بهره‌گیری از دیدگاه‌های افراد خبره، که شامل سیزده متخصص دانشگاهی و پنج مدیر و کارشناس سازمان صداوسیما بودند، ضمن

نگاهی کوتاه به کتاب *موتور تعامل: زبان در زندگی اجتماعی و تکامل انسان* نوشته‌ی استفان لوینسن

ندا حقیقی صابر، دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه الزهرا

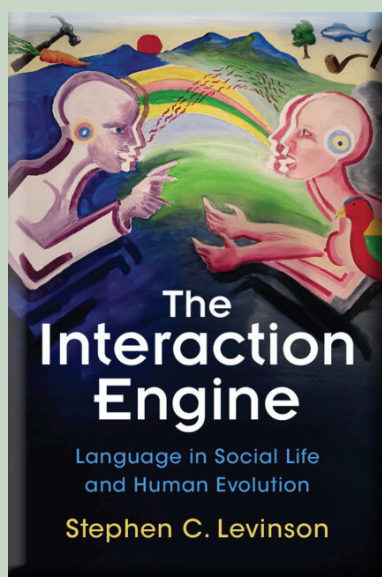
همگانی‌های ذاتی زبان و ضرورت رمزهای قراردادی و مشترک در نظام زبانی را به چالش می‌کشد. «موتور تعامل»، با چهار مؤلفه‌ی چندشیوگی^۸، زمان‌سنجی^۹، پیشامد^{۱۰} و ذهن‌خوانی^{۱۱}، مفهومی اجتماعی-شناختی است که ظرفیت انسان را در مواجهه با تفاوت‌های زبانی و فرهنگی افزایش می‌دهد. هر یک از این مؤلفه‌ها نه تنها در یادگیری زبان بلکه در انتقال قواعد اجتماعی و در نتیجه در تکامل نقشی حیاتی دارد.

در فصل دوم، «ارتباط انسانی و موتور تعامل»، تنوع و پیچیدگی‌های زبان و نظام ارتباطی انسان بررسی و با نظام‌های ارتباطی ساده در جانوران مقایسه می‌شود. نویسنده با اشاره به بیش از ۷۰۰۰ زبان و ۴۰۰ خانواده‌ی زبانی، توجه خواننده را به تنوع بی‌نظیر در ساخت‌ها و معنای مستتر در آن‌ها جلب می‌کند. او این تنوع و پیچیدگی گسترده را مانع دستیابی به یک الگوی کلی و جامع زبانی می‌انگارد. «نظام اشاره‌ی خانوادگی^{۱۲}» را شیوه‌ای می‌داند که کودک ناشنوا، پیش از آشنایی با زبان اشاره‌ی معمول، برای برقراری ارتباط با والدین به کار می‌گیرد. محدودیت‌های شناختی و رفتاری

کتاب *موتور تعامل: زبان در زندگی اجتماعی و تکامل انسان* (۲۰۲۵) نوشته‌ی استفان ک. لوینسن^۲، استاد بازنشسته‌ی مؤسسه‌ی روان‌زبان‌شناسی ماکس پلانک^۳ است که انتشارات کمبریج^۴ در ۱۹۹ صفحه و شش فصل منتشر کرده است. این کتاب نگاهی میان‌رشته‌ای به تعاملات اجتماعی، مفهومی کلیدی در علوم انسانی و شناختی، است که با تکیه بر دهه‌ها پژوهش در حوزه‌های متنوعی مانند زبان‌شناسی، انسان‌شناسی، روان‌شناسی زبان و مطالعات میان‌فرهنگی در بحبوحه‌ی انزوای اجتماعی ناشی از همه‌گیری کووید ۱۹ نوشته شده است. نویسنده می‌کوشد پژوهش‌های علمی و میدانی را با تحلیل‌های نظری پیوند دهد، تصویری بدیع از نقش ارتباطات اجتماعی در زندگی انسان ترسیم کند و خواننده را به سوی درک عمیقی از ماهیت آن در جهان معاصر سوق دهد.

لوینسن تعبیر «موتور تعامل»^۵ تجربه‌ای بنیادین و مبنای عمیق‌ترین خوشی‌ها و ناخوشی‌های انسان معاصر و هسته‌ی اصلی همه‌ی تجربه‌های او می‌انگارد: تعاملات اجتماعی، همان قابلیت انسانی فزاینده‌ای که نه تنها ابزار برقراری ارتباط که زمینه‌ساز شکل‌گیری هویت انسان و تجربه‌ی احساساتی چون عشق، شرم، امید، رقابت و... است. پس، شناخت مکان‌مند^۶ و تعمیم‌گریزه‌ی مراقبت مادرانه^۷، دو ویژگی ضروری و منحصربه‌فرد، بر ارتباطات انسانی را می‌گسترند و بستر مناسبی برای انباشت فرهنگی فراهم می‌آورد. از این رو، فرهنگ را حاصل تعاملات اجتماعی، و زبان را محصول این دو می‌پندارد.

فصل یکم، بر نقش مهم تعامل اجتماعی بر قابلیت و پذیرندگی انسان می‌پردازد. این فصل با شرح خاطره‌ای از آشنایی کوتاه و بی‌مقدمه‌ی نویسنده با فردی ناشنوا شروع می‌شود تا نشان دهد بدون داشتن زبان یا فرهنگ مشترک و تنها از طریق حرکت دست‌ها و تغییر حالت اجزای صورت می‌توان با دیگری ارتباط برقرار کرد. لوینسن با روایت این تجربه، نگاهی پیشین به



و سیاست ادب گفتاری و پیامدهای مثبت آن‌ها را نیز به‌خوبی شرح می‌دهد. برای نمونه، حفظ تعادل میان نزدیکی و دوری در روابط را عامل اصلی کاهش رفتار خشونت‌آمیز، افزایش قابلیت نهادهای فرهنگی و در نتیجه بهبود و کارآمدی روابط اجتماعی پایدار می‌انگارد.

فصل ششم به نتیجه‌گیری درباره‌ی نقش تعاملات اجتماعی و توانمندی انسان‌ها در پیدایش و تکامل زبان اختصاص دارد که نقطه‌ی اتصال همه‌ی متغیرهای شناختی، اجتماعی و فرهنگی مطرح‌شده در کتاب است. تعامل کلیدی است برای فهم جایگاه ویژه‌ی انسان در جهان. به بیان دیگر، موتور تعامل در شکل‌گیری فرهنگ و زبان نقش مهمی ایفا کرده است، و زبان نه تنها یک نظام نمادین و قراردادی بلکه فرایندی تعاملی است و ریشه در زندگی اجتماعی و تکامل انسان دارد. گویی لوینسن می‌خواهد تعریفی جامع از ارتباطات انسانی به مثابه‌ی ترکیب پیچیده‌ای از توانمندی‌های شناختی، زیستی و فرهنگی ارائه دهد که به ساخت زبان و ساختار آن محدود نمی‌شود بلکه بر پایه‌ی مشارکت و همکاری انسان‌ها و آگاهی آنان از قصد و نیت یکدیگر استوار است. در نهایت، می‌توان گفت که کتاب موتور تعامل می‌خواهد یک نظام ارتباطی فرازبانی و مبتنی بر سازوکارهای زیستی، روانی و فرهنگی انسان را شرح دهد، نظام فراگیر و پیچیده‌ای که اساس فهم ابعاد مختلف زبان، این وجه تمایزدهنده‌ی انسان، است و ماهیت آن در رابطه با تفکر، فرهنگ، ارتباط و جامعه بازتعریف می‌شود.

افراد مبتلا به اتیسم و سندرم داون، مانند فقدان مهارت در نوبت‌گیری^{۱۳}، استفاده از کارگفت، به کارگیری تکنیک‌های ترمیم در گفت‌وگو، حساسیت و دقت زمانی از دیگر موضوع‌های این فصل است. همچنین، ویژگی‌های جسمی انسان از وضعیت بدن، سر، صورت و دست‌ها گرفته تا صلیبه‌ی چشم^{۱۴}، که اهمیت بسزایی در ردیابی نگاه دارد، به تفصیل بررسی می‌شود.

فصل سوم درباره‌ی ویژگی‌های جهان‌شمول تعامل است. با وجود تفاوت‌های فرهنگی در ساخت‌های دستوری، اصول کاربردی زبان، مانند هنجارهای مشارکتی، نوبت‌گیری و نیز تکنیک‌های ترمیمی و جبرانی در گفت‌وگو، در همه‌ی جامعه‌های انسانی یکسان است. برای نمونه، فاصله‌ی نوبت‌گیری‌ها در گفتار و زبان اشاره کم‌وبیش یکسان و حدود ۲۰۰ میلی‌ثانیه است. همچنین است بازگشتی‌بودن ساخت‌های نحوی. نویسنده این ویژگی جهان‌شمول زبانی را برگرفته از تعاملات اجتماعی می‌داند که بخشی از آن به سازگازی‌های زیستی آسان‌کننده‌ی روند تکامل باز می‌گردد.

فصل چهارم به خاستگاه موتور تعامل و نقش آن در تکامل زبان می‌پردازد. مؤلفه‌های سازنده‌ی این موتور همگی زیر چتر فرضی ارتباطات مبتنی بر مشارکت قرار می‌گیرد و این ویژگی مانند پلی چگونگی برقراری ارتباط را در انسان امروزی با رفتارها و تعاملات نخستین‌ها و حتی گونه‌های منقرض‌شده‌ی انسان‌نما پیوند می‌دهد. در این فصل از نظریه‌ی وجه تمایزدهنده‌ی انسان هوشمند و راست‌قامت صحبت می‌شود، و درک متقابل و آگاهی از نیت دیگری نیز بررسی می‌شود. نویسنده این توانمندی خاص انسان را در کنار همدلی و همیاری در پرورش فرزندان قرار می‌دهد و آن را زمینه‌ساز پیدایش جوامع امروزی می‌پندارد. زبان را نیز حاصل تلفیق این خصیصه‌ی اجتماعی با تکامل معرفتی می‌کند.

موتور تعامل و زندگی اجتماعی عنوان فصل پنجم است. زبان و تعامل، در این بحث، نه فقط ابزاری برای انتقال اطلاعات که زمینه‌ساز شکل‌گیری روابط اجتماعی و نهادهای فرهنگی است. به بیان دیگر، پیچیدگی تعاملات انسانی و اختصاص بازه‌ی زمانی قابل توجه به آن موجب پیدایش زبان و اتحاد انسان‌ها شده و بستر لازم را برای انتقال فرهنگ فراهم کرده است. نویسنده ریشه‌ی تمام موارد گفته‌شده را در نظریه‌های شناختی، رفتاری و حتی اقتصادی جست‌وجو می‌کند. در همین راستا، وجهه^{۱۵}

1. The Interaction Engine: Language in Social Life and Human Evolution
2. Stephen C. Levinson
3. Max Planck Institute
4. Cambridge
5. interaction engine
6. spatial cognitive
7. maternal caring instinct
8. multimodality
9. timing
10. contingency
11. mind reading
12. home sign system
13. turn-taking
14. white sclera
15. face

Āgāhe

Scientific Newsletter of Linguistics Society of Iran
New Series, Issue one

Table of Contents

Introduction to Persian GCSE and A-Level Exams in the UK
Common Tools in Natural Language Processing and Computational Linguistics
Lameta Language Software
A Standard for a «Standard Language»
The Difference Between Coordinate and Subordinate Clauses
Terminological Proposal: Sarvāzhe, Pārvāzhe, Pārnevise, Pajvāzhe
Sistani Dialect
The Language of Cheshin Laki
Interview with Bub Rüdiger
The Fourth North American Conference on Iranian Linguistics
The Fourth Functional Linguistics Conference
A Book Review: The Historical Trajectory of Social Transformations in the Persian Language
A Book Review: Historical Linguistics
A Book Review: The National Media's Language Program for Strengthening Persian and Preserving and Cultivating Local Languages
A Brief Look at the Book of the Interaction Engine

Editorial Board:

Azita Afrashi, Golrokh Saeednia, Farhad Sasani, Hourieh Ahadi

Authors' Council:

Zahra Teymoori, Neda Haghighi Saber, Negar Davari Ardakani, Mohammad Rasekh-mahand, Bahman Zandi, Farhad Sasani, Kourosh Safavi, Mahnaz Talebi, Razieh Kashefi-Khishan

Editor of this issue: Farhad Sasani

Design and layout: Helia Abbasi

The Annual General Assembly of Linguistics Society of Iran was held at 10:00 AM on Saturday, May 31, 2025, in the Hafez Hall of the Faculty of Literature at Alzahra University, with the presence of the majority of society members and a representative from the Commission of Scientific Associations of Iran. During the session, the following short lectures were presented:

- Mostafa Assi: "The Linguistics Society of Iran: Yesterday, Today, Tomorrow"

- Ahmad Pakatchi, Iran's ambassador to UNESCO: "The Mission of Scientific Associations in the World"

- Siavash Mousavi-Fard, Secretary of the Linguistics Group of the Union of Foreign Language and Linguistics Associations of Iran: "From Movement to Redefining the Student's Mission: Explaining the Role of Scientific Associations in the New Horizons of Linguistics"

The board of directors and the legal inspector presented their report for the fiscal year 2024. Subsequently, the financial statements ending on

March 20, 2025, were reviewed and approved. It was decided that the next assembly would address decisions regarding the virtual format of the annual meeting, membership fees, and proposed amendments to the society's charter.

At the end of the session, elections were held for the new board of directors for the next three years and for the legal inspector for the fiscal year 2025. The election results were announced as follows:

- Mehrdad Naghzguy-Kohan
- Azita Afrashi
- Farhad Sasani
- Mandana Nourbakhsh
- Abbasali Ahangar
- Mohammadamin Naseh
- Siamak Sahebi

Ms. Neda Haghighi Saber was elected as the principal legal inspector of the society. Additionally, Golrokh Saeednia and Saghar Sharifi were elected as alternate board members, and Bitā Ghoochani was elected as the alternate legal inspector.



Introduction to Persian GCSE and A-Level Exams in the UK

Razieh Kashefi Khishan, Persian Principal Examiner at Pearson

In recent years, there has been growing attention to the Persian language within the UK education system. Persian-speaking students now have the opportunity to officially and reliably assess their language skills through recognised national exams. The two main qualifications in this pathway are Persian GCSE and Persian A-Level, both administered by Pearson Edexcel and regulated by Ofqual.

* What is Persian GCSE?

The Persian GCSE exam is typically taken at the end of Year 11 (age 16) and consists of four key components:

- Listening comprehension
- Reading comprehension
- Writing
- Speaking

This exam is designed for students aged 14 to 16 and is an optional subject alongside other GCSEs. A good grade in Persian GCSE can strengthen a student's overall grade profile and support entry into Sixth Form (post-16 education), even though the GCSE grade itself is not directly counted in the UCAS system.

(UCAS: The Universities and Colleges Admissions Service, which manages applications and qualifications such as A-Levels for UK university admissions.)

Holding this qualification also provides a solid foundation for further study at the A-Level stage.

* Why is Persian A-Level important?

The Persian A-Level exam is intended for students aged 16 to 18 in Sixth Form and involves a more advanced structure. It assesses three core skills:

- Listening
- Reading
- Writing (including essay writing and translation)

Unlike GCSE, Persian A-Level is a Level 3

qualification and carries UCAS Tariff points. These points are directly used in university applications in the UK, even if the intended field of study is unrelated to Persian. A high grade in Persian A-Level can enhance a student's academic profile when competing for admission to top UK universities.

* Are these exams only useful for studying Persian?

Not at all. Many students who take Persian exams do not necessarily plan to pursue Persian or Middle Eastern studies at university. However, strong performance in these qualifications can:

- Strengthen the student's academic profile
- Demonstrate language ability and cultural analysis skills
- Earn valuable UCAS points at A-Level
- Indirectly support applications for a wide range of subjects such as law, psychology, international relations, medicine, and more

* The Role of Specialist Teachers

Working with experienced teachers who are familiar with the formal structure of these exams—especially in writing, translation, and speaking—can have a significant impact on students' success. Using official Edexcel resources and engaging in focused practice is key to achieving top marks.

* Exam Timelines and Registration

Persian GCSE and A-Level exams are held annually in the spring term (May or June). Registration usually begins in the autumn. It is strongly recommended that students start their preparation at the beginning of the academic year for the best results.

* Official Sources:

- Edexcel – Persian GCSE & A-Level Specifications
- UCAS – Tariff Points and University Admissions
- Official Sixth Form and UK University Information

Common Tools in Natural Language Processing and Computational Linguistics

Zahra Teymoori, PhD student at Alzahra University

With the advancement of technology, greater attention has been paid to the automatic and accurate analysis of natural language. Natural language processing (NLP) is a branch of artificial intelligence and computational linguistics that focuses on the interaction between human language and machines. In this field, numerous tools have been developed to analyze the lexical, syntactic, semantic, and pragmatic aspects of language, helping researchers examine texts in a structured and scientific manner.

Among the most widely used tools in this domain are NLTK and spaCy, both developed in the Python programming language. These tools offer capabilities such as tokenization, part-of-speech tagging, lemmatization, named entity recognition, and syntactic dependency parsing. Another trusted and longstanding tool is TreeTagger, known for its reliability in part-of-speech tagging.

Besides these programming-based libraries, AntConc stands out as a user-friendly graphical tool for linguistic corpus analysis. Each of these tools adopts a distinct approach to language analysis and can be used complementarily depending on the project type, the language involved, and the researcher's goals.

NLTK (Natural Language Toolkit)

NLTK is a Python library for natural language processing with educational and research applications. It provides a wide range of functions, including tokenization, part-of-speech tagging, syntactic parsing, semantic tests, discourse analysis, lemmatization, corpus management, and basic language modeling.

Additionally, it offers access to over 20 corpora, tools, and resources for researchers, students, developers, and linguists.

spaCy

spaCy is a free, open-source Python library designed for industrial-strength NLP applications. It can efficiently process and understand very long texts and is used for information extraction, natural language understanding, and preprocessing for deep learning. Its capabilities include fast and accurate tokenization, part-of-speech tagging, sentence segmentation, lexical, textual, and document similarity comparison, syntactic dependency parsing, text classification, and multilingual model management in languages such as English, German, French, and Spanish.

TreeTagger

TreeTagger is a powerful natural language processing tool developed by the University of Stuttgart. It supports part-of-speech tagging, lemmatization, and simple syntactic group identification in over 20 languages, including English, German, French, and Spanish. It can also adapt to any language with available tagged corpora and lexicons.

AntConc

AntConc is a simple and free corpus search and matching tool available for Windows, Linux, and Mac operating systems. It offers versatile functions for corpus analysis, including collocation search, word frequency analysis, and keyword identification.

Lameta Language Software

Mahnaz Talebi, Carleton University

Lameta Language Software is an emerging tool in the field of language documentation and archiving. As a free and open-source software, it is specifically designed for researchers working on the documentation, organization, and archiving of linguistic data, particularly for endangered languages. Lemta is a practical response to the needs of language documenters in need of accurate record and managing large volumes of data related to speakers, recording sessions, and audio-visual files.

Core Functionality

The software's main application is metadata management. Simply saying, it enables researchers to record structured information about who, what, when, and where for every component of a documentation project. Unlike some linguistic tools that focus on data analysis, Lemta is solely dedicated to organizing and describing data. It helps researchers create standard, searchable forms for each speaker, recording session, language used, and audio or textual resource. For example, a researcher can input session details, including location, date, participants, and language of conversation, and upload the associated audio or video files.

Offline Capability & Compatibility

One of Lemta's most notable features is its offline functionality, making it suitable for fieldwork environments with no internet access. It runs on various operating systems including Windows, MacOS, and Linux. Lemta's outputs are compatible with international language archive

standards, including the IMDI format. This means that researchers can prepare structured and archive-ready data for international repositories either during or after fieldwork.

Development & Collaboration

Lemta was developed through a collaboration among several international researchers and reputable institutions in the field of documentary linguistics. Key contributors include John Holton from the National Institute of Standards and Technology, who played a central role in the design and implementation of the software. Others involved include Gary Holton from the University of Hawai'i, Nick Thieberger from the University of Melbourne and the PARADISEC Consortium, and Mandana Seyfeddinipur, former director of the endangered languages documentation program in Germany.

User-Friendly Design

One of the main goals in Lemta's design is to ensure that researchers can manage field data effortlessly, even without deep technical knowledge. The interface is visual and intuitive, making it easy to learn. Each project is automatically divided into major sections: People, Sessions, Languages, and Resources. This structured layout helps researchers manage complex and diverse data systematically, reducing confusion in large-scale projects. When needed, the researcher can export the entire project as a metadata-compliant archive package with just a few clicks, ready for storage, collaboration, or community sharing.

A Standard for «Standard Language»

Kourosh Safavi

With special thanks to Golrokh Saeednia for providing this note



Almost every time we flip through a newspaper or magazine, we come across the term "Standard Persian" or simply "standard language". Likewise, in nearly every radio or television program we hear or watch, we frequently encounter this term. But what exactly is "standard language"? When we say that radio, television or textbook use "Standard Persian," what form of the language are we referring to?

This paper conveys the perspective of an Iranian linguist on the term. From a theoretical standpoint, every language contains infinitely diverse functional varieties. Linguists categorize these varieties into different types, each with distinct characteristics, such as:

- temporal varieties
- geographical varieties
- occupational varieties
- educational varieties
- social-class varieties
- gender-based varieties
- age-based varieties

To better understand this, we can examine geographical varieties of Persian. Persian is

natively spoken in cities across Iran — Tehran, Mashhad, Isfahan, Shiraz, Kerman, and hundreds of other towns. "Native speaker" here refers to someone whose mother tongue is Persian. Even though these speakers all speak Persian, their speech contains noticeable local variations. These may include: phonetic differences, such as pronunciation distinctions between Tehranis and Isfahanis; lexical differences. For example, older Shirazis refer to "sibzamini" (potato) as "Ālu" (which in standard Persian refers to "zucchini"). For Shirazis, all "meydāns" (squares) are called "falake", or precisely in Shirazi accent "felke", while in Tehran only for numbered ones this term is used. Therefore, in Tehran, we have "Meydān è Enqelāb" and "Meydān è Āzādi", but "Falake è Avval è Sādeqie" (Sadeqie First Square), "Falake è Dovvom è Sādeqie" (Sadeqie Second Square), "Falake è Sevvom è Tehrānpārs" (Tehranpars Third Square), etc. If, in Shiraz, you ask anybody: "where is your brother?", s/he would reply as: "s/he has gone to the felke". However, in Tehrani variety, it signifies that her/ his brother has gone to shut off water valve, probably because a pipe

is broken ("falake" in Tehran refers to a fluid valve, especially a water valve).

Kermanis may call "xarboze" (a type of melon) by the word "xiār" (cucumber). Mashhadis often pair the word "kuce" (alley) with "milān". These differences relate to Persian's geographical varieties, which are generally called "lahjes" (accents) in non-specialist contexts.

Persian also includes occupational varieties. For instance, a sentence like "yek daftin bezan piyāde bešim" (literally: "tap a loom comb to let us get off", roughly: "make a stop so we can get off") is easily understood by bus or taxi drivers, but might be unclear to others.

Social-class varieties may reveal a speaker's socioeconomic background. Consider the following three phrases, which all convey the same meaning — expressing disapproval or envy toward someone's dream or ambition:

- a. Aspiring is no shame for the youth [as a proverb]
- b. A camel dreams of cottonseed/ sometimes he eats in mouthful bites, sometimes one by one [informal and more or less offensive proverb]
- c. I have a heartfelt regret, Xadije the bald/

I died not seeing my grandkids and kids of grandkids [very informal and slang]

Each expression may reflect the speaker's social class, style, or cultural context.

Now, let's talk about "Standard Persian." In linguistics, this refers to a hypothetical neutral variety of a natural language — one that reveals no clue about the speaker's region, education, gender, or age. In reality, no one speaks a truly neutral language, due to the fact that as soon as everybody speaks, it gets clear that where s/he is from, how old s/he is, etc. However, the closest existing variety to this ideal — and what we typically call "Standard Persian" — is the speech of educated Tehranis. It is the most neutral in tone and form, and for that reason, it's used in formal education and mass media such as radio and television, especially in news broadcasts. That said, using "Standard Persian" in entertainment is not necessary, nor does one variety of Persian hold superiority over another. The only advantage of the standard variety lies in its neutrality — it draws the listener's attention to the content of the message rather than the form.



The Difference Between Coordinate and Subordinate Clauses

Mohammad Rasekh-Mahand, Bu-Ali Sina University, Hamedan



From a semantic perspective, two clauses, whether in subordinate or coordinate constructions, can exhibit various relationships:

1. Ali washed the car before going to the party. (subordinate construction, temporal)
2. Ali washed the car and went to the party. (coordinate construction, temporal)
3. Ahmad went to bed early because he was very tired today. (subordinate, causal)
4. Ahmad was tired and went to bed early. (coordinate, causal)
- 5 I picked up a stick so as I defend myself. (subordinate, purpose)
6. I picked up a stick and defended myself. (coordinate, purpose)
7. In addition to having a national ID, you must also show your ticket. (subordinate, additive)
8. You must have a national ID and also show your ticket. (coordinate, additive)

As these examples illustrate, different semantic relationships between two clauses may be expressed through either coordinate or subordinate structures. But what's the difference between the two?

According to Kroft (2001, Chapter 9), subordinate constructions involve asymmetry between the clauses: one serves as the figure, the other as the ground. These terms, borrowed from Gestalt theory and introduced into cognitive

linguistics discussions, describe reference relationships (Rasekh-Mahand, 2009).

- The ground is the reference point: larger, more stable.
- The figure is defined relative to the ground: smaller, mobile.

Example:

9. I parked the bicycle next to the mosque.

In 9, "bicycle" is figure and "mosque" is ground.

Reversing this relation seems odd:

10. The mosque is next to the bicycle.

Subordinate clauses show the same asymmetry:

11. While I was asleep, I had a bad nightmare.

The subordinate clause "while I was asleep" serves as ground; The main clause "I had a bad nightmare" serves as figure.

The subordinate clause functions as a reference point, while the main clause conveys the asserted information. In contrast, coordinate constructions treat both clauses as figures; they are parts of a complex figure, symmetrical, with no hierarchical difference. Their connection is based solely on a shared semantic feature.

12. The sun was shining and the birds were singing.

13. The glass fell off the table and bats are mammals.

Sentence 12 works because the events are semantically linked. Sentence 13 is jarring due to the lack of a shared connection.

In Summary, subordinate constructions involve an asymmetrical relation, and one clause is the figure, the other is the ground, but coordinate constructions are symmetrical, and both clauses are figures.

Bibliography

- Croft, William (2001). *Radical Construction Grammar. Oxford*. Oxford University Press.
 Rasekh-Mahand, Mohammad (2010 [1389]). *Zabānšenāsi ē Šenāxti* [Cognitive Linguistics]. Tehran: SAMT

Terminological Proposal: Sarvāzhe, Pārvāzhe, Pārnevise, Pajvāzhe

Farhad Sasani, Alzahra university, Tehran



Sarvāzhe (acronym) refers to a word formed by combining the initial letters of several words from a phrase, and is pronounced as a word, just as it is written, examples include "SĀF" (Palestine Liberation Organization), "NEDĀJĀ" (Islamic Republic of Iran Navy), and "SĀVĀK" for (Organization of Intelligence and National Security). Acronyms are not always formed strictly from initial letters; sometimes more than one letter from one or several words is used, such as "TAVĀNIR" (Production and Transmission of Power). Thus, some acronyms may resemble blends. The aesthetic and acceptability of acronyms also depend on their construction and letter selection.

Pārvāzhe is a term proposed to replace "extesār" (abbreviation), referring to initial letters of phrases used as a word and pronounced by the name of alphabets included, unlike acronyms. For example, "KMM" (least common multiple) is pronounced "kemimim". This style of word formation is common in languages like English. However, in Persian, the process known as Pārnevise is more typical, where the shortened

form is only used in writing and pronounced fully during reading. In other words, no new word is formed; Pārnevise is a strategy for concise writing. Examples include P. M. , S, and J, which are read as "piš az milād" (Before Christ), "safhe" (page), and "jeld" (volume) respectively. Innovative conventions also appear, for example, "SS" is used to indicate the plural of "safhe" (pages).

Pajvāzhe is proposed for "shortened" or "clipped" words. In this process, part of a word is used in place of the whole. For instance, āz instead of "āzmāyeshgāh" (laboratory), "basket" instead of "basketball" (basketball), and "takht" instead of "taxtekhāb" (bed). Although the end of the word is often clipped, other parts may also be abbreviated: "zār" in "panjzāri" or "paynzāri" (a five-thousand Rials coin). This type of shortening also applies to long phrases, where part of a phrase replaces the whole, such as "mahd" for "mahd-e-kudak" (kindergarten), or "Sherkat-Vāhed" for "Sherkat è Vāhed è Utubusrāni è Tehrān va Hume" (Tehran & Suburbs Bus Company).

Sistani Dialect

Mehرداد Naghzguy-Kohan, Bu-Ali Sina University, Hamedan



Sistani is a variety of Persian that belongs to the Southwestern Iranian language subgroup. It can be considered a continuation of Southern Persian from the early Islamic centuries, distinct from Northeastern Persian (see Lazard, 2005: 7–8). It is worth noting that Northeastern Persian forms the basis of today's standard Persian. The Sistani dialect is spoken in Zābol, Zahedan, Sarakhs, Nimruz and Farah in Afghanistan, and Bayramaly in Turkmenistan. This variety of Persian is highly conservative, preserving archaic features that have either disappeared or are absent in standard Persian and other dialects. Sistani is considered a continuation of the older Sagzi dialect, which is why Mohammadi Khomak (2011) titled his Sistani dictionary with the original name "Sagzi". The features of the Sistani dialect mentioned here are extracted from the introduction of that dictionary, which is based on the Sistani spoken in Zābol. The phonetic transcriptions in the book show that some Sistani words begin with consonant clusters, an ancient linguistic trait. Other archaic phonological features include the preservation of long vowels ē, ō, and ī.

Morphologically and syntactically, Sistani is also noteworthy. The third-person past tense verb takes the suffix -ak or -a. The first, second, and third person plural forms share the same suffix -e, with the pronoun indicating the person. Native auxiliary verbs in Sistani are not conjugated and appear before the main verb. Only borrowed auxiliaries (like "to have") are inflected for person and number. In Persian, the old free form "hamī" has evolved into the prefix "mi-." In Sistani, a similar transformation has occurred, but another variant "ami" also exists, indicating imperfective aspect: "ami mērâ" ("I am going"). One way to form the future tense in Sistani is by using the auxiliary verb "kame", placed before the main verb. This form is a continuation of the Middle Persian verb "kāmastan" meaning "to want".

In Zaboli Sistani, the ezāfe particle appears as e, but its usage is not consistent and sometimes omitted: "dar xōna" ("the house's door"). The dialect lacks enclitic pronouns: "ketābe me" ("my book") is used instead of "ketābam". The comparative adjective is not formed morphologically (with the suffix "-tar") but syntactically: "Rostam az kajir kâlōna" ("Rostam is bigger than Kajir").

In light of these observations, it is clear that Sistani possesses linguistic features that are markedly distinct from modern standard Persian.

References:

- Lazard, Gilbert (2005). *Formation of the Persian Language*. Translated by Mahasti Bahraini. Tehran: Hermes Publications.
 Mohammadi Khomak, Javad (2011). *Sagzi Dictionary: A Lexicon of Sistani Words*. Tehran: Soroush.

The Language of Cheshin Laki

Mohammad Rasekh-Mahand, Bu-Ali Sina University, Hamedan

In the village of Cheshin, near Hamedan — referred to as Kishin by locals as well — a language is spoken that differs from both the surrounding villages (predominantly Turkic-speaking) and the dominant language of the city of Hamedan (Persian). This village is unique in two respects: first, its residents are followers of the Āhl è Haqq (Yarsanism) faith, living in a predominantly Shiite region; second, despite being surrounded by Persian and Turkic speakers, they have preserved their mother tongue, Laki. The classification of Laki language among Iranian languages is controversial: some consider it a Kurdish dialect, others an independent language, and some view it as a transitional variety between Kurdish and Luri.

Cheshin is located five kilometers southeast of Hamedan and has a population of about 1,400. The locals identify themselves as Laks or Kurdish-speaking Laki speakers, distinguishing themselves from neighboring Luri-speaking communities. They have retained their linguistic and religious identity, although the younger generation is gradually shifting away from using Laki.

Laki is one of the lesser-studied languages of the Northwestern branch of Iranian languages, spoken mainly in western Iran and eastern Iraq. Its classification is complicated due to contact-induced influences from Kurdish and Luri. Southern Kurdish dialects are also understudied, making it harder to categorize Laki precisely. Typologically, Laki features an OV word order, complex verbs, and phonetic traits similar to Kurdish (such as the contrast between /l/ and /ɭ/). Some Laki dialects display ergative agreement

in past transitive verbs, unlike Southern Kurdish, which consistently uses a nominative-accusative alignment.

Some notable linguistic features of Cheshin Laki include:

- Definiteness is marked with the suffix -a (e. g. , gerdu-a “the walnut”). The variant -(a)ka appears after long /ā/ (e. g. , dā-ka “the mother”).
- Indefiniteness is indicated by yak (“one”), ew, or the suffix -ī (e. g. , det-ī “a girl”).
- Plurality is marked with -ela (e. g. , kořr-ela “boys”), which reduces to -la after a vowel.
- In Cheshin Laki, nouns typically combine without an Ezafe marker (e. g. , māšin barā-k=am “my brother’s car”).
- The demonstrative marker :=a attaches to noun phrases (e. g. , a boy=a “that bride”).
- Clitic pronouns are used to indicate possession (e. g. , nana=m “my mother”), objects, and prepositional complements.

Cheshin Laki mainly follows a nominative-accusative alignment pattern, bringing it closer to Southern Kurdish. Verbs agree with the subject in both present and past tenses (e. g. , me di-m “I saw”). However, remnants of tense-sensitive agreement in third-person constructions suggest traces of ergativity.

Studying the various Laki dialects scattered across different regions can lead to a more comprehensive understanding of the language. Some dialects are endangered, and the Cheshin variety is among them. Analyzing its features offers insights into Laki’s dialectal diversity and the effects of language contact, particularly with Luri and Kurdish.

Interview between Dr. Razieh Kashefi-Khishan and Bob Rüdiger a multilingual German learner of Persian

Interview Introduction

I'm very pleased to have the honor of interviewing you.

First of all, thank you for respecting me and agreeing to this interview. I'll do my best to answer all of your questions within the limits of my knowledge and ability.

Please introduce yourself to our readers (name, nationality, educational or professional background, overall experience in language learning).

My name is Rudiger Bob. I'm German, and my native language is High German. My professions:

1. I'm a software engineer, and I've worked in Germany, France, and the USA.
2. I'm also a certified translator. I've localized software from English and French into German for various international companies. I've worked as a translator for Urdu, Hindi, English, French, and German for the International Red Cross in Kashmir.
3. I'm also a language teacher and have taught French and English at schools and adult education centers in Germany.

Language learning has been the central theme of my life. I've learned languages partly in school, partly at university, partly through language courses, partly online, and partly self-taught. Almost every year I begin learning a new language. It's my passion and life's purpose.

Section 1: Language Learning

1. You speak more than 20 languages. How did you get into language learning? Where did this interest come from?

Until around the age of 16, mathematics was my great passion. But suddenly, I became fascinated by languages. By that time, I had learned English, Latin, French, and Ancient Greek



without losing interest in mathematics. So, this change happened unexpectedly and without any clear reason.

2. How did your language learning process progress? Do you have a particular learning method?

I learned my first languages in school using common classroom methods. Later, I studied many languages at university, where I had more freedom. But real success came when I gradually began finding my own way. Even today, with each new language, I try out new approaches to learn more effectively, easily, and quickly. Currently, I follow a three-step strategy: 1. phonetics and pronunciation, 2. structures and concepts, 3. Practice. This development process and the stages I went through are central themes in my book.

3. Which language has been the hardest for you to learn, and why?

Japanese has been the most difficult language for me so far. I believe a language isn't difficult because of its complex rules but due to the many exceptions, irregularities, and cultural and idiomatic nuances.

4. Do you think there's an age limit for learning a language? What advice do you have for those who want to learn a new one?

No, definitely not. In my youth, I learned to read many languages but never spoke them. It was only in my older age that I learned to speak most of the languages I know. For example, I learned Japanese between the ages of 60 and 65, and Catalan at age 67, both online and self-taught in just five months. My advice to all language learners is: anyone can learn a language at any age. And the best time to start is now!

5. What features of a language do you think make it easier or harder for non-language learners?

What's easy or hard depends on the language you already speak. Foreign sounds should be listened to like music. A new language is like a new house. You need to observe and understand the foreign structures and concepts, like an architect analyzing a blueprint. You must build the house according to the new plan and not impose the old one.

Section 2: Persian

6. You're learning Persian. What motivated you to study this language?

I came across Persian by chance. But I fell in love with it from the very beginning.

7. How would you evaluate Persian in terms of structure, sounds, or vocabulary? Is there anything interesting or unique about it?

The structures and sounds aren't very complex. They're relatively easy to learn. As a German, I feel linguistic kinship. I see similarities to German and especially to French.

8. Which aspects of Persian have been most difficult for you?

Persian isn't very easy, but it's not extremely hard either, about as challenging as French or Italian. The hardest part is the abundance of Arabic vocabulary. Anyone learning Persian should study Arabic grammar first. After that, it's easier.

9. If you were to introduce Persian to other language learners, what would you emphasize?

My recommendation: Learn word formation

rules from Arabic grammar. Then learn not just how to read the script, but write as much as possible. The rest will fall into place.

Section 3: About the Book

10. I've heard you're writing a book. Could you tell us a bit about it?

I narrate the story of all the languages I've encountered in my life. Each story is as unique as the character of the language and my experiences learning it. I want to share those experiences and encourage language learners. I write not only about my successes but also about average experiences and failures. In the end, we often learn the most from our failures.

11. What is the title of your book, and what is it about?

The title is *Polyglott Pandora*. It's a memoir of my language learning journey.

12. What inspired you to write this book?

For years, friends, acquaintances, and many of my students have asked me to share my experiences — stories I often tell in class — with other language learners.

13. Is the book written in a particular language? Who is your target audience?

I wrote it in my native language, High German. The intended audience is language enthusiasts around the world. To make it more accessible, I plan to release versions in multiple languages. Given its level, the original German version also serves as great comprehensible input for German learners at the C-level.

14. What stage are you at in writing, and when do you plan to publish it?

The book is basically finished. A few edits, layout work, and such remain. Inshallah, I'll publish it this year.

End of Interview

15. If you could share just one message with language learners around the world, what would it be?

Don't try to simply accumulate knowledge. Try to feel the soul of the language and harmonize with it!

The 4th North American Conference on Iranian Linguistics (NACIL 4)

The 4th North American Conference on Iranian Linguistics (NACIL) was held from May 23 to 25, 2025 (Khordad 2–4, 1404) at the University of Toronto, Mississauga campus. This biennial event is the only conference in North America dedicated exclusively to the languages of the Iranian family, providing a platform for knowledge exchange among linguistic researchers. Prominent Iranian linguists in attendance included:

- **Simin Karimi**, a distinguished professor of linguistics at the University of Arizona, who earned her PhD in 1989 from the University of Washington. Her research focuses on generative syntax, its interaction with semantics and morphology, and syntactic structures in Iranian languages. A special session was held in honor of her scientific achievements on the occasion of her retirement.

- **Jila Ghomeshi**, a professor of linguistics specializing in syntax and morphology at the University of Manitoba, received her PhD in 1996 from the University of Toronto. Her expertise includes generative syntax and its interplay with morphology and semantics in Persian and other languages. In 2014, she was awarded the Canadian National Achievement Award for her efforts in public linguistic education. She has been serving as the President of the Canadian Linguistic Association since 2023.

- **Arsalan Kahnemuyipour**, a linguistics professor at the University of Toronto, Mississauga campus, received his PhD in 2004 from the University of Toronto. His research includes syntax, morphology, and the interaction of syntax with phonology. One of his notable research projects involves studying Ezafé constructions in Iranian languages.

Other keynote speakers included:

- **Eric Anonby**, professor of linguistics at Carleton University, specializing in documentation and classification of Iranian languages. He is one of the directors of the "Atlas of the Languages of Iran" project, which documents and analyzes languages and dialects across Iran.

- **Farrokh Aghaei**, professor of linguistics at the University of Massachusetts Amherst, with expertise in syntax and Iranian languages, whose research focuses on syntactic structures and phonology in Iranian and Turkic languages.

- **Naomi Nagy**, a linguistics professor at the University of Toronto, known for her work in sociolinguistics and linguistic change in multilingual communities. She leads projects documenting endangered languages and analyzing linguistic changes within immigrant communities in Toronto.

The conference showcased a wide variety of research on Iranian languages, including morphology, syntax, semantics and their interfaces, phonetics and phonology, language education, psycholinguistics, sociolinguistics, historical linguistics, language documentation, and computational linguistics. Accepted papers were presented as 30-minute talks and poster sessions.

The NACIL was financially supported by the Roshan Cultural Heritage Institute. Additional support came from various departments at the University of Toronto, including the Department of Near and Middle Eastern Civilizations, the Department of Linguistics, and the Elahé Omidyar Mir-Djalali Institute of Iranian Studies.

For more information about the program and conference details, visit the official website: nacil4.ca.

The Fourth Functional Linguistics Conference

On May 19 and 20, 2025, the Fourth Functional Linguistics Conference was held at Bu-Ali Sina University. The event created a space for intellectuals, professors, students, and researchers to present their findings and engage in discussions centered on functional linguistics. The conference began at 8:30 AM on the first day, following the recitation of verses from the Qur'an and the Iranian national anthem. The academic secretary of the conference, Dr. Mehrdad Nazgouy-Kohan, welcomed the attendees and outlined the core theme of the event: functionalism.

Following this introduction, speeches were delivered by Dr. Fardin Moradkhani, Dean of the Faculty of Humanities at Bu-Ali Sina University, and Dr. Hossein Moradi-Mokhles, Vice President for Cultural Affairs of the university, who warmly greeted the speakers and

guests. The final keynote speaker of the opening ceremony was Dr. Azita Afrashi, who expressed appreciation for Bu-Ali Sina University's linguistics department for organizing such conferences and summer schools focused on functionalism.

After the opening ceremony, the conference continued with 14 specialized presentations covering topics such as cognitive approaches, mother tongue, grammatical development mechanisms, and various linguistic fields including morphology, syntax, semantics, phonology, and the typology of Iranian languages, especially Persian. The speakers came from a wide range of universities, making the conference a dynamic forum for genuine exchange of ideas and scholarly interaction. Among the presenters were: Dr. Mostafa Assi, Dr. Azita Afrashi, and Dr. Mehdi Damali Amiri (Institute for Humanities and Cultural Studies in Tehran); Dr. Farhad Sasani (Alzahra University in Tehran); Dr. Moharram Eslami (University of Zanjan); Dr. Mohammad Amin Naseh (University of Birjand); Dr. Mehdi Fattahi (Razi University in Kermanshah); Dr. Mohammad Rasekh-Mohand, Dr. Mehrdad Nazgouy-Kohan, Dr. Mehrdad Meshkinfam, Dr. Mehdi Parizadeh, Dr. Ava Imani, Dr. Hoda Khayyat, Dr. Maziar Mehimani, and Elaheh Fathian (Bu-Ali Sina University in Hamedan); and finally, Thomas Jügel (Ruhr University Bochum, Germany).

One of the highlights of the conference was the concluding panel titled "Mother Tongue Education", which featured Dr. Parham Mehraram (Faculty of Law, Bu-Ali Sina University), Dr. Moharram Eslami, Dr. Farhad Sasani, and Dr. Mehrdad Nazgouy-Kohan. Dr. Mehraram began the panel by presenting legal evidence regarding



the responsibilities of governments in mother tongue education. His central argument emphasized the distinction between official language and mother tongue, asserting that — based on both national and international law — states are not obligated to provide mother tongue instruction.

Other scholars in the panel shared their perspectives. Dr. Nazgouy-Kohan refuted the claim that Persian was imposed on non-Persian-speaking communities in Islamic-era Iran. He offered historical and linguistic evidence, noting that during a time when there was no strong centralized government, Iranians informally adopted Persian as their shared national language. Regardless of their native tongues, they chose to write literary and non-literary texts in Persian. He explained that Iran lacked centralized rule until the emergence of the Safavid dynasty, and that even the Safavids did not prioritize language policy. Despite historical challenges, Iranians managed to establish Persian as the national language.

Dr. Eslami distinguished between “teaching the mother tongue” and “teaching in the mother tongue,” arguing that instruction in mother tongues is impractical in a country like Iran with diverse ethnic groups and languages. However, he acknowledged that voluntary mother tongue education could be included as extracurricular programs in schools.

Dr. Sasani added that most linguistic communities around the world are multilingual, and Iran has always been a multilingual society, even with multiple official languages, as seen in the Achaemenid era. He highlighted the nature of modern metropolises and diverse communities, which require a variety of linguistic registers depending on the social setting. In this context, individuals might speak Feyli Kurdish at home, converse with friends in colloquial Persian at work, and use standard Persian at university. He concluded that the coexistence of multiple languages with distinct functions is a hallmark of complex linguistic societies. One language may serve as the official, intermediary, educational, or cultural medium, without negating the roles of other languages in their respective contexts.



The Historical Trajectory of Social Transformations in the Persian Language

by Bahman Zandi, Payam-e-noor University



This book by Dr. Bahman Zandi is a scholarly exploration of the reciprocal relationship between the Persian language and the evolving Iranian society. With a historical lens, the book analyzes the impact of social, political, and cultural factors on the development of Persian, and examines the contemporary challenges the language faces within the context of historical change. The core objective of the author is to demonstrate that language is not merely a tool of communication, but it is a reflection of identity and societal transformation. Drawing on principles of sociolinguistics, Zandi illustrates how wars, revolutions, migrations, and language policies have historically shaped both the structure and function of Persian. He asserts that examining these interactions is essential for understanding current issues facing Persian,

such as identity-related struggles, foreign language influences, and dialectal shifts. Structurally, the book spans 332 pages and is organized into thematic chapters, each addressing a key factor affecting the Persian language. For example, one chapter explores migration as a primary catalyst for language contact and dialectal variation, including historical examples of how migration has influenced languages and dialects. Another chapter delves into the impact of wars and revolutions, particularly analyzing how events like the Islamic Revolution altered public discourse and political vocabulary. The book also discusses interactions between Persian and other languages such as Arabic, Turkish, and English.

Each chapter begins with a clear explanation of theoretical foundations, using accessible language, followed by historical data and vivid examples — like lexical changes during the Qajar era or the role of print media during the Constitutional period — to help readers gain a concrete understanding of the topics. Overall, the book proves valuable not only for linguists but also for historians, sociologists, and cultural policymakers. The author convincingly demonstrates that linguistic change reflects societal change, and ignoring this connection could lead to identity crises.

Historical Linguistics

By Mehrdad Nazgouy-e Kohan, Bu-Ali Sina University



Historical linguistics is the oldest subfield within linguistics. Although this area of study has a very long-standing tradition, scientific studies in historical linguistics in its modern sense began in the 19th century, when scholars were primarily concerned with different types of language changes, discovering relationships among languages, and reconstructing ancient linguistic forms. In the early 20th century, linguists recognized that not only linguistic change, but linguistic structure itself, was highly systematic and grounded in firm principles and rules. At that time, the ideas of Swiss linguist Ferdinand de Saussure profoundly influenced linguistic analysis and led to the development of structural linguistics.

This perspective led scholars to pay attention to languages with no written tradition and to begin describing them. These studies revealed that the structures of all languages tend to follow specific principles. Although recent research has somewhat diminished the prominence of historical linguistics, leading scholars have continued their serious investigations in this field individually. This trend persisted until the last three decades of the 20th century, when studies in grammaticalization breathed new life into historical linguistic research. Grammaticalization focuses on how grammatical elements evolve, and this approach gradually found its way into historical linguistic literature.

At the final stage of the research, the book

presents an innovative framework focused on drafting a language policy document for the national broadcasting organization (IRIB). Additionally, research in dialectology, typology, and language contact has shown how closely these subfields relate to historical linguistics. In fact, if we view language as a system, we must consider all aspects of it, including its development and changes. A linguist should not only be familiar with morphology, syntax, phonology, and more, but also understand at least the basics of historical linguistics. This book is a response to that need and can be used as a textbook for graduate-level courses such as "historical-comparative linguistics." Furthermore, Chapters 7 and 8 are recommended as introductory material for the course "History and Evolution of Iranian Languages."

It's worth noting that this book is not solely intended for linguists and linguistics students. Anyone familiar with the basics of linguistics can benefit from it. The author's aim is to introduce Persian-speaking readers to the principles of historical linguistics. Although not written specifically for specialists in ancient languages, the book includes modern discussions on the evolution of grammatical features and references that may also be useful for those scholars.

A key feature distinguishing this book

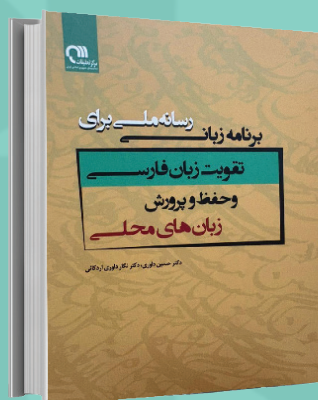
from others in different languages is its abundant use of examples and evidence from Persian and other Iranian languages and dialects. Across the eight chapters, efforts have been made to present the latest findings in historical linguistics in a clear and simple manner. The use of grammaticalization, attention to language contact, and typology in explaining historical linguistic issues are other distinguishing traits of this book.

The book opens with an introduction to language change and presents key sources in historical linguistics. It then explores writing systems and their development. Chapters three through six are devoted to different types of language changes. Semantic and lexical changes tend to occur earlier than others, which is why Chapter Three focuses on these types. In contrast, phonological changes happen more slowly, so Chapter Six, concluding the section on language change, deals with types of sound change. The final two chapters introduce methods in historical linguistics and language families around the world. The section on language families includes an in-depth discussion of the Iranian subgroups.

While the author recommends reading the chapters in order, based on immediate needs or interests, readers may study each chapter independently after the first.

The National Media's Language Program for Strengthening Persian and Preserving and Cultivating Local Languages

by Hossein Davari and Negar Davari Ardakani



The pathology of language use in national media, whether Persian as the national language of Iranians or local languages as intellectual and cultural assets, is a newly emerging topic that has drawn the attention of researchers across various disciplines. This book, utilizing the framework of language policy and planning, examines how national media engages with the issue of language, and proposes strategies for strengthening Persian and preserving and promoting local languages as undeniable components of Iranian identity.

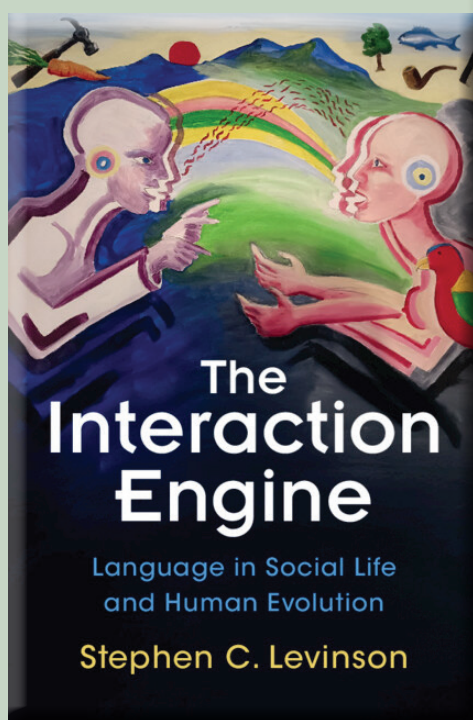
To achieve this goal, the research leading to the publication of this book was designed and conducted in three stages. In the first stage, the explicit and implicit approaches of national media toward Persian and local languages were mapped. Findings indicate that the media's approach to Persian is "development-oriented", though limited to certain layers of corpus planning. In contrast, its approach to local languages is

"contingency-based", clearly reflecting the absence of a structured and documented policy. In the second stage, semi-structured interviews were conducted with experts, including thirteen university scholars and five managers and specialists from the national broadcasting organization. This phase analyzed the media's handling of language issues and explored strategies for strengthening Persian and preserving local languages. The findings reveal that despite the undeniable importance of national media in enhancing Persian and safeguarding local languages — tools that play a vital role in promoting Iranian national identity — due to various factors, especially the lack of proper understanding of language policy and planning among decision-makers and the absence of a language policy document for national media, the media's approach remains unscientific and insufficient.

A Brief Review of the *Interaction Engine: Language in Social Life and Human Evolution*, by Stephen C. Levinson

Neda Haghighi-Saber, PhD Candidate of linguistics, Alzahra University

The Interaction Engine: Language in Social Life and Human Evolution, by Stephen C. Levinson (2025), retired professor at the Max Planck Institute for Psycholinguistics, is a 199-page, six-chapter book published by Cambridge University Press. It offers an interdisciplinary perspective on social interaction, a key concept in the human and cognitive sciences. Drawing on decades of research in linguistics, anthropology, psycholinguistics, and cross-cultural studies, the book was written amidst the social isolation of the COVID-19 pandemic. Levinson aims to bridge fieldwork and scientific studies with theoretical analysis, presenting a novel portrait of social communication's role in human life and inviting readers to a deeper understanding of its nature in today's world.



Levinson describes the concept of the "interaction engine" as a fundamental experience — one that underlies the most profound joys and sorrows of modern humans and sits at the core of all human experiences. Social interaction, according to him, is a uniquely human capability that not only facilitates communication but also shapes identity and gives rise to emotions such as love, shame, hope, and competition. Grounded awareness and the expansion of maternal care instincts — two essential and unique traits — extend human interaction, fostering the accumulation of culture. Thus, culture is conceived as the outcome of social interaction, and language is its product.

Chapter 1 explores the critical role of social interaction in human capability and receptivity. It begins with Levinson's anecdote of a brief and spontaneous encounter with a deaf person, illustrating that even without shared language or culture, communication is possible through gestures and facial expressions. By recounting this experience, Levinson challenges his previous views on linguistic universals and the need for shared codes. He introduces the "interaction engine", a sociocognitive framework defined by four key components: multimodality, timing, contingency, and mind-reading. These components are crucial not only for language acquisition but also for conveying social norms, contributing to human evolution.

Chapter 2, "human communication and the interaction engine," investigates the complexity and diversity of human language compared to simpler animal communication systems. Levinson highlights the world's 7000+ languages and over 400 language families, emphasizing the extraordinary variety of structures and meanings.

He argues that such complexity defies the possibility of a single universal linguistic model. He examines the "home sign system" — a form of communication used by deaf children before they learn conventional sign language — and touches on the cognitive and behavioral limitations found in individuals with autism and Down syndrome, such as difficulty with turn-taking, using speech acts, repair strategies, and temporal sensitivity. The chapter also details human physical features like posture, facial expressions, hand gestures, and even the eye's sclera, which play significant roles in tracking gaze and facilitating interaction.

Chapter 3 discusses universal traits of interaction. Despite grammatical and cultural variation, practical principles like turn-taking, cooperation norms, and conversational repair strategies are consistent across all human societies. For example, the turn-taking gap in spoken and signed languages is about 200 milliseconds. The recursive nature of syntax is another universal trait. Levinson attributes these features to social interaction, further supported by biological adaptations that eased evolutionary processes.

Chapter 4 delves into the origins of the interaction engine and its influence on language evolution. All its core elements fall under the broader umbrella of participation-based communication. Levinson posits that this feature acts as a bridge between the communication patterns of modern humans and behaviors seen in primates and extinct hominin species. The chapter explores distinctions between *Homo sapiens* and *Homo erectus* and examines mutual understanding and awareness of others' intentions. Levinson links this human-specific skill with empathy and joint child-rearing practices, considering it foundational to modern social structures. Language, in his view, emerged from the fusion of this social trait with biological evolution.

Chapter 5, "the interaction engine and social life," argues that language and interaction aren't just tools for exchanging information but catalysts for building social relationships and cultural institutions. The complexity and dedicated time humans invest in interaction led to the development of language and societal cohesion, providing fertile ground for cultural transmission. Levinson traces these developments to cognitive, behavioral, and even economic theories. He further analyzes the dynamics of politeness and social face, noting how maintaining balance between intimacy and distance can reduce violence, strengthen cultural institutions, and enhance the stability of social relations.

Chapter 6 concludes the book by synthesizing the role of social interaction and human capability in the emergence and evolution of language, bringing together all the cognitive, social, and cultural variables discussed throughout. Interaction, Levinson claims, is the key to understanding humanity's unique place in the world. In other words, the interaction engine has played a vital role in shaping both culture and language, and language itself is not merely symbolic or conventional but an interactive process deeply rooted in social life and human evolution.

Ultimately, Levinson proposes a comprehensive definition of human communication as a complex blend of cognitive, biological, and cultural capabilities. Communication goes far beyond linguistic structures, grounded instead in mutual participation and awareness of each other's intentions. The Interaction Engine aims to describe a supralinguistic communicative system shaped by the biological, psychological, and cultural mechanisms of humans — an elaborate framework that redefines the nature of language in relation to thought, culture, communication, and society.



ایران شناسی زبان انجمن خبرنامه



ل مدیریت، خیابان علامه جنوبی، دانشکده ادبیات و زبان‌های دانشگاه علامه طباطبائی،
طبقه همکف، اتاق ۱۰۲



۹۸ ۲۱ ۸۸۶۸ ۳۷۰۰ + داخلی ۱۱۷



<https://lsi.ir>



info@lsi.ir

